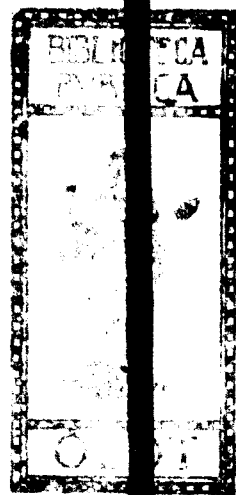

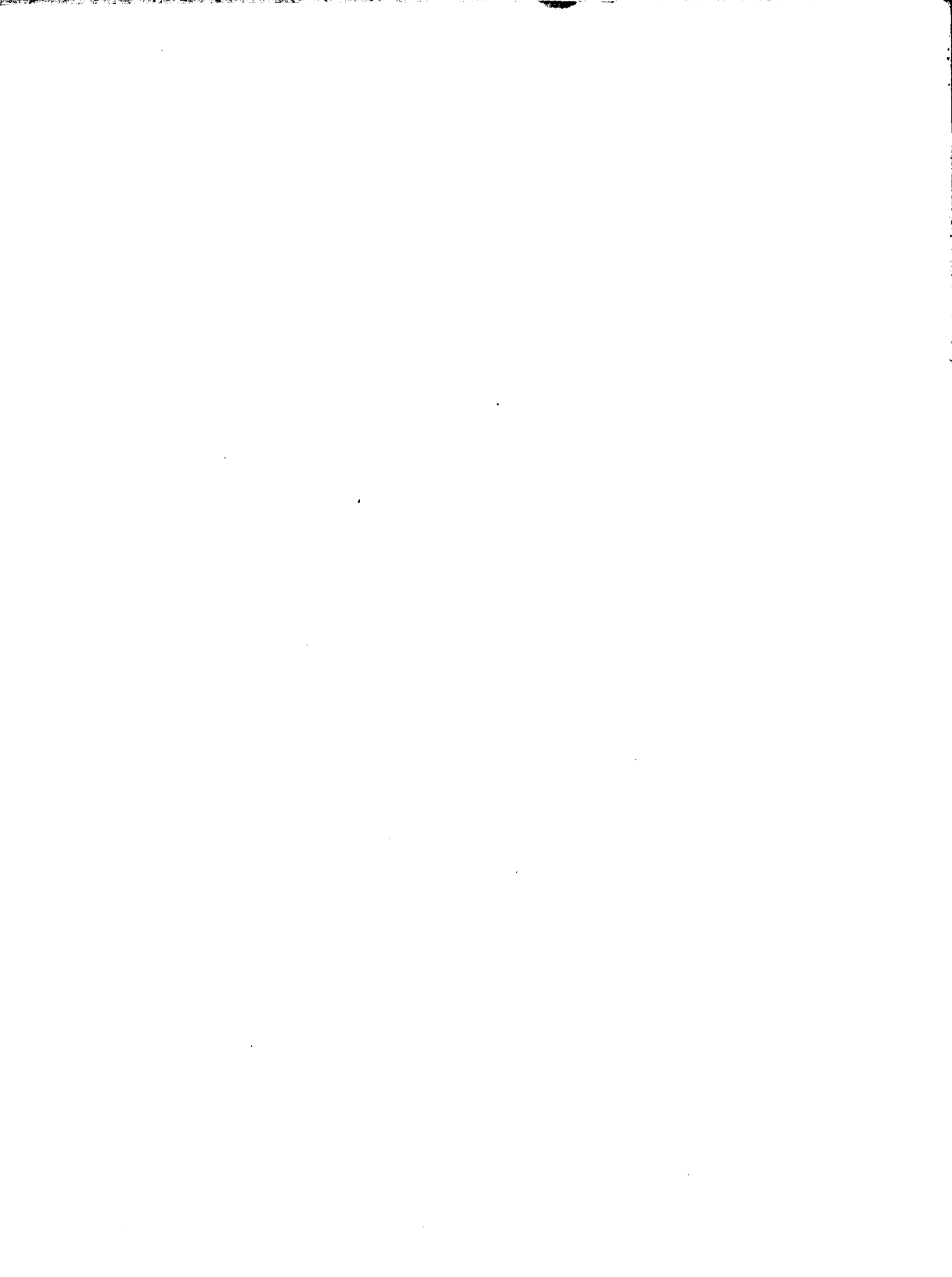
REVISTA D'OLOT

Donatiu de l'Associació d'Amadors

ANY II - NÚMS. 20-21

AGOST-SETEMBRE 1927

DEMANEU

INFORMACIO DELS NOUS PRODUCTES:

Tortugades per a desaigües

**Tuberíes per a conduccions
a gran pressió**

PATENTATS PER LA

URALITA S. A.

Adresseu-vos a:

Joan Serradell

OLOT

GARAGE I TALLER DE REPARACIONS

Autos de lloguer de l'acreditada
marca **O. M.**

especialitzats per fa'noces i bateigs

Venda de bicicletes i motocicletes
B. S. A., MATKLESS i AUTOMOTO

No confondre, demaneu sempre

MIQUEL BAUS

CARRER DE L'HOSPICI, 9

TELÉFON, 174

OLOT

L A M U N D I A L

Societat de Segurs Mutus de Vida, Supervivència Previsió i Estalvi

Autoritzada per RR. OO. de 8 Juliol 1909 — 22 Maig 1918 i 22 Gener 1925

GARANTIA ESPECIAL ————— **SEGURETAT ABSOLUTA**

Efectuats els dipòsits necessaris amb arreglo a la Llei i Reglament de Segurs

LA MUNDIAL és una Societat administradora de cooperatives mútues, situada a Madrid, Major, 6-8, que, además de les garanties exigides per la nova Llei de Segurs, de 14 de Maig de 1908, ofereix als seus assegurats l'especial garantia de respondre'ls-hi amb un capital propi.

Perjell i el perfecte funcionament de la mateixa, convé a tot el món la inscripció en les seves cooperatives, ja que amb Quotes mensuals de pessetes 5, 10, 15, 20, etc., poden constituir en cent mesos amb base de la mutualitat un capital de prou consideració, per a Dot o educació dels fills, per a reducció de servei militar, per a establir un comerç o industria, per a pendre estat, per a cancelar hipoteques o per a repartir entre els seus hereus.

Dirigir-se, doncs, al nostre Representant-Inspector, **D. CELESTI BOFILL**, que els hi donarà quants detalls creguin convenients per el mateix. Despatx: Plaça Alfons XII, n.º 14.-2on.—OLOT

L'ABEILLE GRANS COMPANYIES DE SEGURS

INCENDIS, PEDRA, ACCIDENTS DEL TREBALL, AUTOMÓBILS, CAVALLS, CARRUATGES, AGRICOLES, INDIVIDUALS, RESPONSABILITAT CIVIL, VIDA I CRISTALLS

Dirigir-se al nostre Agent General del Partit,

D. CELESTI BOFILL.—Plaça Alfons XII, n.º 14.-2on.—OLOT

Joan Serradell-Olot

Camionista - Magatzemista

Cases a Figueres, Sant Joan de les Abadesses
i Camprodon.

Carrateig de tota mena, a l'estació i per dintre
i fora de la ciutat.

Preus combinats de domicili a domicili.

Magatzems de vins i despulles

BASA Y PAGÈS

CARRER DE CALABRIA, DEL 66 AL 76

TELEFON, H. 686 - Direcció telegràfica: «ABAGES»

BARCELONA

Casa especialitzada en relleus.=Calendaris.=Pay-Pays.=Cartells esmalts.

Cartronatge artístic propi per a la fotografia.=Carnets per a balls.=Esqueles.=Recordatoris

Unics dipositaris per a la venda a l'engrós de les plaques fotogràfiques. marca

«EL MOLINO» de la casa Dr. C. Schleussner A. G.

DE FRANKFURT

CIRUGIA I ORTOPIEDIA **V. TORT MATAMALA**

INSTRUMENTAL DE CIRUGIA :-: :-: MOBILIARI CLINIC
ARTICLES DE GOMA :-: COTONS :-: GLASSES :-: BENES

BRAGUERS I APARELLS ORTOPÉDICS

FAIXES I COTILLES

GABINET ORTOPÉDIC BAIX LA DIRECCIÓ
DEL CIRUGIÀ-ORTOPEDISTA

VICENS TORT

BARCELONA:

8 Colon 3 (Plaça Real)
25 Rambla del Centre 25
20 Escudillers 20

PALMA DE MALLORCA:

14 Palacio 14

Enciclopedia "COLUMBUS"

LA MES MODERNA - LA MES PRACTICA - LA MES ECONOMICA

Diccionari Enciclopèdic Il·lustrat de la Llengua Castellana

Una completa biblioteca en 5 grans volúms.—Cada un dels 5 tomos, consta de prop de mil pàgines, impreses a tres columnes; en conjunt **varis milions de paraules i gravats**, baix la direcció de D. ALBERT DEL CASTILLO, Professor de l'Universitat de Barcelona.

Al comptat, 140 pessetes - A plaços, 160 pessetes pagaderes

A 8 pessetes mensuals

Corresponsal a OLOT dels

ESTABLIMENTS "QUILLET" DE BARCELONA:

ROC ARBÓS - Passeig de Blay, 28

EL SABÓ MARCA

LA PICADORA

és el preferit entre tots pel
seu Rendiment i Economia

Demaneu-lo arreu

Cooperació Fabril S. A.

Fàbrica de Gèneres de Punt

Especialitat en Suèters, Xalecs fantasia,

Bufandes, Gerseies, etc., etc.

Major Vila Vella, 2-8 — Santa Magdalena, 1-2

O L O T

Magatzem de robes CASA NYERA

de

JOAN GUITART

Sempre les darreres novetats en tota classe de Gèneres per a Senyora

Especialitat en tota classe de GÈNERES NEGRES

Camises de percal i Popelín

Corbates última moda

Lligues i Tirants

Cinturons darrera novetat

Botonadures gran fantasia

Mocadors gran novetat

Mitges de cotó, fil i de seda

Gèneres de punt de totes classes

No comprin sense veure abans les Novetats
en tots els articles i preus.

Antiga CASA NYERA

Carrer d'Aigua

— OLOT

Perfumeria LLACH

**MODERNA
FARMACIA
LLACH**

**PLAÇA ALFONS XII
TELEFON 23. - OLOT**

**MOBLES DECORACIÓ
INSTAL·LACIONS**

Estils Antic i Modern

**SECCIO ESPECIAL DE
MOBILIARI LITÚRGIC**

Raimond Vayreda

Successor de H. Rocamora

*Diputació, 111
(Xambra Dorrel)*

BARCELONA

BANC HIPOTECARI D'ESPANYA

Delegació a Catalunya

Plaça de Catalunya, n.º 17 ————— BARCELONA

**Prèstecs
amortitzables**

**de 5 a 50 anys a
propietaris de finques
rústiques i urbanes**

Facilitarà informes i fullets,
gautiment, el Representant
en aquesta comarca

D. LLUÍS AYATS

OLOT

SUMARI

Festa Major, R. Pla; *Festa Major*, A. Dot i Arxé; *Olot: Home i el paisatge*, Claudi Ametlla; *Els pirineus*, A. Rovira i Virgili; *Del Petrarca*, J. M.ª Capdevila; *L'activitat artística a Catalunya*, J. Ciervo; *A l'hora del batre*, J. M. de Puig-Suro; *Prensa comarcal*, E. Bosch i Viola; *La identificació del paisatge*, O. Saltor; *Olotins, fem un cenacle!*, J. M. Mir Mas de Xexàs; *L'heren menut del mas i l'oca blanca*, P. Verdagner, prev.; *Un monjo olotí de Poblet*, Mn. J. Palomer; *Col·loqui acomiastí*, M. Valldeperes; *Beccanca*, Salvador Albert; *Desig*, R. Sacrest; *Silenci ribera*, J. Rosquelles i Alessan; *Mentides d'amor*, R. Carreras; *Un sonet de «La Vida Nova» de Dante Alighieri*, Així voldria jo la mort, J. M.ª Rovira Artigues; *Germà petr.*, P. Hilari d'Arenys de Mar; *Festa major de barriada de ciutat*, A. Gallard; *Les roses de Vila Clara*, J. Puig Pujades; *Redactors i col·laboradors joves olotins de «REVISTA D'OLOT»*; *La cultura i la edició*, F. Xavier Ricra; *Joaquim Biosca*, J. Gual, *Nit a mantanya*, R. Blasi i Rabassa; *Les serres pirineus*, Maria Mercè Devosa; *Un casament a la moderna*, Lluís Torras i Nató; *L'actual renaiement cristià*, Joan de Garganta; *Scheherazada*, J. M.ª de Garganta; *Cristòfor de Domènec*; *Pocmes*, J. Carner i Garriga; * * F. Rossetti; *Lletres franceses*, M. M. Solvoig; *El Greco d'Olot*, Carles Rahola; *Llibres i publicacions*, Joan de Garganta, R.; *Musicals*, R.; *Invitació*, Ll. Bertràn i Pijoan; *Teatral*, M; *D'ací i d'allà*.

SUPLEMENT ARTÍSTIC I GRÀFIC; Quadres de J. i Marian Vayreda, J. Biosca, de Tizià i de Rubens; d'Urgell, Iu Pascual, Galwey i Carles; Escultura de l'Amadeu; Dibuxos de J. Berga i Boada, M. Casadevall, P. Gussinyer, R. Barnadas, R. Hostench, J. M.ª Dou, R. Mir Mas de Xexàs i M. Pagès. Caricatures de J. Mir Mas de Xexàs. Fot. artístiques de E. Bassols i S. Maria. Fot. de C. de Domènec. Fot. de les Fonts de Sant Roc. **PORTADA** D'Ivori.

Pedro Rubens

FESTA MAJOR

*Si avui, Ciutat, t'enjoies en la festa
i rius en la gatzara del moment,
mantindriem al cor aquella aresta
que adés era la causa d'un lament?*

*Si avui, Ciutat, et mostres habillada
talment com una núvia en l'himeneu,
aniríem amb l'ànima esquinçada
fent sols de la dolor un corifeu?*

*Si avui, Ciutat, ets tota una musica
qui no coneix el so mal averany,
fariem llastimona ploramica
contant-te l'acritud del nostre plany?*

*Oh, no, Ciutat! Si avui per tu n'és dia
de joia i de deliri embriagador,
també pel nostre cor volem que sia
excelsa i esclatant Festa Major.*

*Si rius, riurem també; si t'engalanes,
també engalanarem nostre esperit;
disfrutarem les vanitats mundanes
i llençarem les penes a l'oblit.*

FESTA MAJOR:

AQUESTES paraules han estat titllades com a encubridores de coses banals. L'encís del que representen ha estat negat amb l'adjectiu de carrincló.

Ens en planyem i en discordem també.

L'expansió franca i sincera, que èteriamment s'esfuma d'entre el brogit no habitual de la ciutat, no és imperceptible per cap esperit que posseixi el mínim de sensibilitat.

La variada gama colorística espargida desordenadament, contrastant d'entre la sóbria grisor de cada dia, és una nota alegroia que ens fa moure la vista entre emoció i emoció.

I no comprenem que totes aquestes coses, que a nosaltres ens omplen d'alegria i que fan respirar-nos amb un alé innegablement poètic, que'ns inquieten, no de la manera monòtona i atzarosa de la vida, sinó àvidament en recerca de coses que, encara que vistes, se'ns presenten vora un vel endiumenjat, puguin ferir greument la sensibilitat que posseixi un home que diu cerca aquest encís i que no'l troba.

Comprendrem que la impermeabilitat del pessimisme li carrincloneixi els actes de la festa, mes això no obsta perquè tingui de restar indiferent per l'encís que respiren, i, si és així, trobariem un argument contrari a la tesi sentada en «Rèplica a un il·luminat» d'en Rossend Llates.

ANTONI DOT ARXÉ

OLOT: L'HOME I EL PAISATGE

A UN JOVE AMIC OLOTI

QUE no us parli del paisatge dieu? I per què no us en haig de parlar? Perquè és el tòpic de tothom? Però com us parlaré d'Olot, sense parlar-vos del paisatge, de l'aigua i dels pintors, tres coses que són el mateix en substància?

... La vostra ciutat, sense grans monuments, sense grans records històrics, es fa humil per a què hi triomfi el paisatge. Que poca cosa és la vostra ciutat de pedra al costat dels vostres monuments de verdor! Els reconcs ombrins, els prats tendres, les arbredes imponents, l'aigua traspuant a tot arreu, el verd únic dels vostres camps d'égloga, amb aquelles vaquetes i aquells pastorets tant de pessebre de l'Amadeu, creien que no valen tant o més que'l monument romà incressiu i auguste o les pobres deixalles d'uns grecs mercaders i multiseulars?

... Totes les vores de riu i la Fageda d'en Jordà i tots els pares naturals que emergeixen per tot arreu no són altres tants monuments? I el mateix Fluvià, tan manyac, tan amic, tan poc imponent, tan viu de balada? I aquets taronets, tendres i suaus, arrodonits com uns pits femenins, accessibles, creixent, com qui diu, tocant a les cases, com oferint-se a la potjada dels homes?

... Tot és dolç, humà, suau, tendre, harmoniós, proporeionat, en la Natura olotina. L'imponent, el dramàtic, el truculent, no s'hi coneix ací.

... L'home, dieu? Potser sí que l'home és el menys humà, que la intolerància i la incomprensió, l'aspror i la incondialitat, hi són més vistents que en altres bandes, o al menys, que a la gran ciutat. Però qui sap si exagereu?...

... En tot cas, no obliden, jove amic olotí que blasmeu el vostre concitadà, que Olot ha estat víctima i teatre, durant la XIX^a centúria, d'unes absurdes i cruentes baralles, el róssec de les quals qui sap si encara dura; no oblideu que séu d'un país muntanyenc, on el masienc ha hagut de barrar la porta de la seva casa perduda en mig del bosc, contra tota mena d'enemics situats en diferents esglaons de l'escala zoològica; no oblideu, en fi, que fins fa poc la fumerola del tren no ha posat la seva taca damunt la tendror dels vostres camps. Voleu que'l net de l'home que era tan amatent a agafar el trabuc com l'eina pacífica, tingui totes les virtuts de la convivència, sigui irònic i comprensiu, és demanar més del que les possibilitats lògiques comporten.

... Però, a la fi, no us queixeu sense raó, jove amic? Teniu un nucli d'artistes i d'escriptors. Teniu aquesta REVISTA que no poden presentar ciutats catalanes d'un cens doble al d'Olot. Això redimeix la vostra ciutat d'aquelles tares, si és que existeixen.

Quantes altres poblacions catalanes deuriem aprendre de vosaltres!

CLAUDI AMETLLA

ELS PIRINEUS

D'UNS quants anys ençà, la nostra gent mostra una major tendència a visitar i a conèixer els Pirineus, la gran serralada que Catalunya comparteix amb altres contrades, especialment amb Aragó i el Llenguadoc. Els esports d'hivern i les excursions i cures d'estiu porten a les muntanyes pirinenques una creixent multitud de catalans.

Heu-vos ací un corrent recomanable, just i sà. Els llenguadocians han mostrat sempre un particular amor pels tossals alterosos que ells aïbiren quan guaiten cap al Migdia. Els habitants d'aquest altre costat dels Pirineus semblaven, en gran part, girats d'esquena a la ingent serralada. Ara aquesta desviació es corregeix. Els catalans que van als Pirineus ja no són solament els habituals parroquians dels balnearis aristocràtics, que hom designa amb llestjos noms afrancesats, ans encara molta gent de l'estat pla del nostre poble. La mesura que augmentin els mitjans de comunicació, aquelles aspres muntanyes seran més visitades i conegudes pels catalans peninsulars.

Els Pirineus poden reivindicar, geològicament i històricament, la paternitat de la nostra terra. Han estat anomenats amb el nom «*Officina Cataloniae*», i Llorenç Riber ha dit que

El Pirineu és la Seu
de la santa Catalunya

Sobretot la Catalunya Vella, la que arriba fins al Llobregat, és ben bé filla del Pirineu, que l'ha creada, l'ha nodrida després amb l'aigua de les seves neus pures. Dels Pirineus partí la Reconquesta catalana contra els sarraïns, i allí hi hagué el nostre baluard principal en les guerres i les invasions. Catalunya fou, en l'Edat Mitjana, una clapa pirinenca que s'engrandí i s'anà estenent península avall, primer fins al Ter, després fins al Llobregat, després fins al Gaià, després fins a l'Ebre, finalment fins a les illes Balears i a les terres de València.

La Catalunya Vella, rica d'aigües, protegida per les muntanyes verdes, veu, amb els seus propis ulls, en la direcció del Nord, els tossals formidables, cantats per les llegendes populars i pels poemes dels millors poetes i músics nostres. A la Catalunya Nova ja no hi arriba l'aigua pirenenca: ni la dels rius ni la dels núvols, i no veu ni els pics de la serralada. Però aquesta llunyania no desfà els vincles geogràfics, lingüístics i històrics que la lliguen al Pirineu, eix de les parles d'oc.

Tal com el turisme serveix per a enfortir la unitat internacional, l'excursionisme ha de servir-nos per a l'enfortiment de la unitat intercomarcal. Quants i quants catalans no hi ha que només coneixen la pròpia comarca i la ciutat de Barcelona! Per a molts penedesencs, l'Empordà és una terra tan desconeguda com el Tirol i el mateix podem dir de molts empordanesos respecte al Penedès. Totes les comarques mereixen d'ésser visitades i conegudes. Però les comarques pirenenques tenen, en aquest aspecte, un dret preferencial.

A. ROVIRA I VIRGILI

DEL PETRARCA

A JOSEP MARIA LLADÓ

Non al suo amante pui Diana piacque

(Altra versió)

*No plagué tant a son amant Diana
quan, per ventura, un dia la veié
en mig d'una aigua fresca, tota nua;
com a mi la pastora muntanyana
banyant un vel qui el cabell d'or li te
puix a l'aura, si no, se li desnua:
jo tremolava d'un amorós gel
en aquella hora en que cremava el cel.*

*No plagué tant a son amant Diana
quan la va veure, un dia venturós
ben nua dins una aigua que era un gel,
com a mi la pastora selvatana
un dia posadeta a rentar el vel
que li lligava a l'aura el cabell ros,
i en aquella hora en què cremava el cel,
tot em feu tremolar un fred amorós.*

Trad. de JOSEP MARIA CAPDEVILA

“L'activitat artística a Catalunya”

PINTURA

* * *

PODEM, els catalans, sentir-nos joiosos per què la nostra terra pot mostrar palaus i castells, senyoriais casals i convents i esglésies d'èpoques venerables verament artístiques.

Mes, per dissort, en la nostra centúria no és pas possible trobar abundor d'aquestes edificacions tan típiques que marquen l'esperit de la nostra raça.

Des de fa cosa de vinticin anys que l'estil Renaixement de Castella i el de les èpoques dels Lluïsos de França s'han ensenyorit de l'ambient català, sobretot en el que afecta a Barcelona, que de tan cosmopolita arribarà a ésser arbitrària.

Dia trist per Modest Urgell

El luxe ha mort el sanítós art nat *a casa*. Els nostres avantpassats, com a bons llatins, crearen un art ben adaptat a llur espiritualitat, però nosaltres, per tenir contacte amb diferents nacions, hem *pecat* sobretot adoptant d'allà d'enllà especial exoticisme en el que respecta a decoració.

Això fa que'ns trobem mancats del que més ens caracteritza o sia el *caràcter*. No hem d'oblidar que la nostra història artística és una escola de idealitats realistes, alentada per individualismes creadors, ço que'ns podia fer ésser artísticament lliures i originals.

Paisatge per Enric Galwey

En pintura, desaparecuts Montañà i Viladomat, trobem que no es segueix l'escola d'aquests mestres que tingueren, professionalment, cert parentiu amb Tiépolo el primer i l'altre amb Velázquez, aquell decorador d'aquest naturista.

Passaren anys i els pintors de figura sols trobaren un camí; s'aferraren a les plàstiques acadèmiques i els paisatgistes s'enamoraren dels pintors francesos conueadors de fantasia.

Aixó passà fins que en bona hora en Martí i Alsina implantà el paisatge característic de Catalunya en la segona meitat del segle XIX.

* * *

De llavors data la nostra activitat i d'aquell *planter* fou nat l'art dels Armet, Vayreda i Urgell entre altres, que, treballant davant del natural, lograren fer conèixer i amar Catalaunya per arreu,

Paisatge d'hivern per lu Pascual

El grup de pintors nomenats i les generacions següents, compostes pels Baixeras, Vancells, Llimona, Barrau, Galwey, Domenge, Mas i Fondevila, Meifren, etc., etc. s'instalaren a Olot.

I en aquells indrets olotins formosos segueixen els artistes d'ara fent estudis. D'aquella simpàtica comarca s'han ponderat quadres d'en Carles, Vayreda, Mir Mas de Xexàs, Pascual, Pujol, Solé i molts d'altres que no sols són pintors sinó que fan art verament regional.

Paisatge d'Olot per D. Carles

També, demés d'Olot, ha servit de *model* Sitjes, com a l'ensem s'ha pintat molt a Camprodon, Cadaqués, Tossa, en tota la costa brava i Pirineus.

* * *

L'activisme' diem-ne estiueenc, viscut pels nostres paisatgistes, fa que durant la hivernada i primavera les ciu-

tats també sien artísticament actives per què se hi fan exposicions, individuals les més, quiscunes colectives, abundant extraordinàriament el quadre de paisatge.

Està clar que aquesta *branca* de la pintura té classificacions: paisatge placívol o paisatge càlid, investits d'idealisme o saturats per esclats de realismes mitjantsant bellesa tècniques.

Per aixó és tant de doldre que, com he dit abans, les edificacions modernes no estiguin segellades per l'estil català. Així, arquitectura, decoració i obres d'art guardarien una intimitat afalagadora, serien les llars estoitjos simbolitzadors de l'espiritualitat de Catalunya.

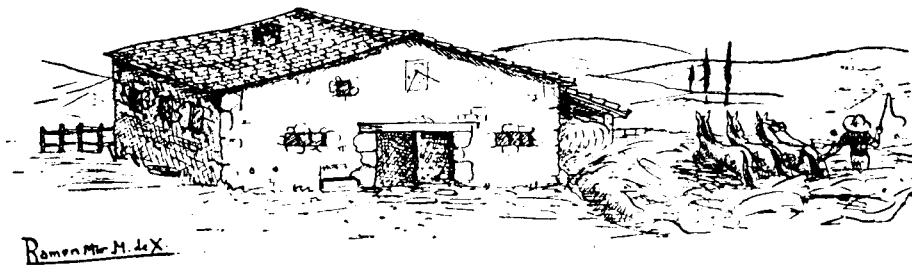
* * *

Encaixa copiar una quarteta d'en Ll. Tintoré Mercader:

*«Oh clàssica masia dels aires patriarcals,
sagrari que estotjava los més preuats amors,
encara te contemplo, ribetejats de flors,
ta dovellada porta, tos gòtics finestrals!»*

JOAQUIM CIERVO

Barcelona Agost 1927.

A L'HORA DEL BATRE

A Octavi Saltor, amicalment

*Les eres són roentes, la calda hi és abrusant,
les garbes se destrien dejús de les quadrigues
que braues i lluentes de sol van galopant
voltant la pista folles; l'arena són espigues.*

*Les regna un majoral ardit i joveçà,
de rostre perfilat, com camafeu d'Empories;
en mitg la polsaquera, de boll, sembla un tirà
encerclerat de llum i auriolat de glòries.*

*Alçant la ferma destra, te'l gest d'un combatent:
la forca en ses mans brunes, pendries per trident
i a n'ell Neptú mateix, bregant entre ones rosses.*

*de palla crepitanta, de xeixa exuberant;
i amb pales, fent quarteres, el blat van apilant
atlètics jornalers i espitregades mosses,*

JOSEP MARIA DE PUIG-SURÓS

Del llibre en preparació: «Murtres Adorants»

(Dibuix de Ramon Mir Mas de Xexàs).

PREMSA COMARCAL

SUGGESTIU el tema. Vidriós també. Força temptador i quelcom de «mira i no em tocs». Per aquest doble motiu contradictori, se'ns fa més plaent de parlar-ne.

Anem a fer-ho, però, fixant bé, puntualitzant bé, els caires d'aquest tema tan senzill i tan complex ensems.

Què és premsa comarcal? Geogràficament, premsa comarcal és la premsa que veu la llum a les comarques. Això, a primera vista, semblarà una redundància o una «pero-grullada».

Premsa comarcal, periodísticament parlant, és la premsa que es publica—almenys avui s'enten així, concretant-nos a Catalunya—fóra de Barcelona.

Les dues interpretacions són totalment equivocades. La realitat geogràfica ens diu que un conjunt de comarques forma una regió, nació o estat. La veritat axiomàtica, indubtable, aplicada al nostre cas, serà que la premsa comarcal és el conjunt indivís de tota aquella premsa que es publica en una mateixa regió, nació o estat. Comarcal, per tant, la del centre i la de la perifèria. Desfem, doncs, l'equívoc pejoratiu i diem d'una vegada per sempre: la premsa barcelonina és tan «comarcal» com la que surt en el tocom més allunyat, més ignorat de Catalunya.

En l'aspecte geogràfic la qüestió queda ben clara. En l'aspecte periodístic cal afegir-li alguna cosa més. La premsa dita comarcal, en bona part, està a l'altura de la premsa barcelonina. La hegemonia d'aquesta li ve més de desigualtat demogràfica, que de qualitats i de mèrits intrínsecs. Si Catalunya comptés amb tres o quatre ciutats de cent mil habitants solament, amb tot i l'actual densitat de població barcelonina, no seria pas la ciutat comtal, n'estem segurs, la que exercís la hegemonia periodística.

Que no parlem per parlar, anem a demostrar-ho desseguida. Barcelona, amb un milió d'habitants, sosté solament dos diaris escrits en català, i això que pot nodrir la seva subscripció escampant-los com els escampa per tot Catalunya. No té doble mèrit, amics, que Reus, Manresa, Terrassa, Sabadell i Mataró, facin cadascuna l'esforç heroic de mantenir un diari vernacular? Imaginem-nos aquestes cinc ciutats amb un cens de cent mil ànimes: què no farien, si ja actualment ens donen tan bell exemple?

No s'hi val, doncs, a establir categories quan hom parli de la premsa nostrada. Res de premsa comarcal, per a diferenciar-la, despectivament, de la premsa barcelonina. Ja s'ha demostrat que tota la premsa de Catalunya és «premsa comarcal». Perquè no desfer l'equívoc d'una vegada i parlar únicament de «premsa catalana»?

* * *

Aclarides les adjectivacions diferencials, parlarem ara de les qualitats i també dels defectes de la premsa de Catalunya. La «barcelonina» compta amb publicacions de tanta preeminència com *La Revista*, *La Nova Revista*, (aquesta, amb la col·laboració de tots els valors comarcals), *Revista de Catalunya*, *La Paraula Cristiana*, *Ciència*, *Criterion*, *Revista de poesia*, etc. Viuen totes elles, i que per molts anys poguem contar-ho,—en un percentatge crescut,—de la subscripció i col·laboració forana o «comarcal».

Donem ara una ullada per les comarques. Olot ens ofereix la seva notable REVISTA D'OLOI, esforç colpidor del què pot fer la santa perseverància aparellada amb un noble ideal de superació. En breu, Figueres ens oferirà la revista *Pirineus*, publicació on col·laborarà tot l'exèrcit intel·lectual del Gironès, Empordà i Rosselló. Sitges, ens fa aportació del seu magnífic *L'Amic de les Arts*, antena que recull totes les inquietuds artístiques i espirituals del nostre temps, i que ens fa fer un paper brillantíssim davant l'Europa culta. Manresa, ens enorgulleix amb la revista *Ciutat*, vertebrada estructurada, ben escrita, plena de ponderació, desbordant de contingut avisat i intel·ligent. I què direm de l'exhuberant i simpàtica *Vida Lleidatana*, rusc fressejant de tots els anhels ciutadans d'una vila en creixença i de llarga i gràvida tradició cultural? No oblidéssim, però, la vivacíssima *Gazeta de Vilafranca*, joia del Penedès; la *Revista del «Centre de Lectura»*, de Reus, àgora i arxiu, obrador de la intel·ligència i alta-veu copçador de tota proceritat inquietant i espiritual; i, finalment, *Pla i Muntanya*, guaita de la vetusta Balaguer, arca de pairalisme, mèdula de catalanitat...

Compta, encara, la premsa catalana comarcal bon número de setmanaris i quinzenals, algun d'ells força ben presentat, ben col·laborat i reeixit. Seria quelcom d'enfadós esmentar noms; no està en el nostre ànim fer enumeracions enutjoses establint diferències. Dels que estan passablement, cal esperar que, cada dia més, faran un esforç en snperar-se i en estilitzar-se. Aquests i els que no estan ni mig bé—desgraciadament, podríem citar-ne exemples—han de corregir-se continuament si volen suposar quelcom en el mercat català cultural.

El periòdic que ja està passadorament bé, bordeja el perill de fossilitzar-se si, encantat com Budha amb el seu melic, veu exhaurir-se el temps sense ànsies de renovació.

Les publicacions que no estan ni mig bé, no tenen, és obvi recalcar-ho, cap raó d'existir.

Ha passat, sortosament, aquell temps estúpidament xovinista en el qual ens semblava que n'hi havia prou amb que una publicació fos escrita en català, per a semblar-nos bona. En els temps actuals—prenyats de responsabilitat que no podríem el·ludir,—cal sirgar dret i fer les coses com cal. No diem perfectes, perquè la perfecció és un terme, tal vegada inassolible, no un mitjà qualsevol.

Diem, encara que breument, unes paraules finals d'un tercer aspecte de la premsa comarcana: el més íntim, el més ignorat i, per tant, de més consideració. Havem parlat dels aspectes ètnic i intel·lectual; anem, ara, a parlar de la premsa en el seu aspecte ètic.

Editar una fulla catalana, ha de respondre a un imperatiu categòric. No té raó d'ésser—avui per avui—el setmanari, revista, etc. que no respongui a una saturació de idealitat. El periòdic nou-nat ha de respondre a una realitat i a una concreció. S'ha d'acabar la fulla d'un grup d'amics, que surt per sortir. Ha de bandejar-se el periòdic analfabet, mal escrit, mal corretgit i que no respon a res. D'aquesta premsa en sobra, a fóra i aquí.

Els periòdics han de viure dels seus ingressos confessables: la subscripció i l'anunci. Subscripció i anunci, ben passats pel sedàs, ben dignes, ben regulats. Res de solts de sabó, a tort i a dret, per tal de mantenir una llista d'afavoridors massa sovint migrada: res d'anuncis a qualsevol preu, siguin de l'amic (?) siguin de l'agència mitjan-cera. Tarifa única per a tothom, parlar del que s'ho mereixi i prou. Grandesa, no servitud periodística. No deu lloc a que un Alfred de Vigni, tot cantant les nostres glòries, hagi de blasmar ensems les nostres baixeses i pusillanimitats.

La premsa comarcal—barcelonina i forana—, la premsa de Catalunya, més que mai en l'hora present, té el deure de capturar-se digna, forta, alliçonadora: espartana en el tremp, diamantina en l'esperit.

ENRIC BOSCH I VIOLA

LA IDENTIFICACIÓ DEL PAISATGE

CATALUNYA, terra rica en pintors, ho és també en varietats paisatgístiques. D'aquí que aquells poden sincerisar-se amb llur art abastament, només que abocant-se a la magnífica visualitat de les diferents encontrades, segons abelleixin unes o altres llur temperament. Però el que sol esdevenir és que cada artista és fidel a aquelles bellesa naturals que la raó d'una filiació més concreta li ha fet viure més d'aprop i estimar amb una major mesura. D'aquesta manera l'objectiu pictòric, la situació dels temes pot ésser sovint i d'antuvi un mitjà de conèixer la naturalesa o origen del pintor; n'identifica l'indret de naixença.

Però no solament en aquest art això s'esdevé. En la literatura hi ha nombre d'autors que es complauen a acreditar a través de llurs pàgines llur condició local o comarcal. Unes vegades és el novel·lista qui en la seva obra realitza una reproducció artística de l'ambient, els tipus i els costums d'una contrada amb la qual l'autor ha conviscut íntimament—Victor Català, Prudenci Bertrana, Joaquim Ruyra, etc.—D'altres és el comediògraf que estilitza una època o una esfera social, com si diguéssim un paisatge humà. D'altres voltes, en fi, són els mateixos poetes els qui voluntariament ceneixen la lliure volada de la inspiració a les realitats suggestives que els volten.

Entre aquests darrers, naturalment, cal distingir aquells autors que, essent només versificadors de bona voluntat, sols arriben a una mena de topografia descriptiva del terrer, i aquells altres, poetes veritables, qui poden i saben donar una prou transfiguradora transparència a llurs estrofes per reflectir-hi les gràcies del paisatge pairal que han begut els seus ulls d'infant i que idealitza llur esguard i llur veu d'artista.

Els poetes mallorquins culminen en aquesta superació verbal del paisatge: des de Joan Alcover a Mn. Llorenç Riber. Ells són un admirable exemple de com poden les visions naturals, la fesomia diversa de la terra, furnir una matèria lírica de primer ordre, plasmadora en creacions mestriables. No trobaríem apenes cap poema d'un autor mallorquí on almenys, en alguna estrofa escaducera, un esquinç de paisatge no hi palesés intensament la condició natural de llur autor.

I no són solament els poetes mallorquins els qui així homenatgen llur dialectalisme paisatgístic. Morera i Galícia, suara perdut, Mn. Anton Navarro, el de «L'infinít poema» i J. Estadella Arnó, en son darrer llibre «Clarors», donen fermança amatent, a través de les seves obres, de llur lleitadania saborosa i colorida, professada amb un fervorós optimisme, ple de gràcia i fortitud ensems.

I no cal que ens estem de citar l'amic i poeta d'ací Josep Munteis, qui sap equilibrar el moll abandó i la bella delícia que ofereix la plana olotina, amb la delicada contenció de les seves estrofes, les quals són alhora que una reacció subjectiva, un ressó directe i essencial del seu paisatge.

OCTAVI SALTOR

OLOTINS, FEM UN CENACLE!

S'HA dit i repetit que Olot era «terra d'artistes» i de paisatge formós i, per més que s'hagi exagerat, s'ha estat prop de la raó. Efectivament, a Olot hi ha molts artistes, molts pintors i, sobretot, un paisatge esplèndid curull de les més atraients encisors camperoles. Però, jo em pregunto: és tot això prou per haver-hi una àmplia cultura?

La nostra ciutat, avilada de tantes valors intel·lectuals heterogènies, podria figurar dintre el moviment cultural de Catalunya en un lloc envejable, si hom sabés unir i agermanar, en una mancomunitat de veritable prestigi, aquestes valors que avui, no sabem ben bé el perquè, viuen separades, potser per recels d'una massa marcada independència personal.

A mi em fa plorar, amics, al veure com els artistes olotins estan completament disseminats, sense compenetrar-se ni poc ni molt, mancats d'una convivència pacificadora. A Olot, i és trist el confessar-ho, no es fa la cultura que exigeix el prestigi extern que gaudeix la ciutat muntanyenca arreu de les comarques catalanes. La ciutat pubilla de la muntanya catalana continua orfe d'un cenacle que purifiqui als cultivadors de les arts i de les lletres olotines amb una unió de més franca germandat. L'Escola Olotina, que tants elogis merescuts ha obtingut de l'esperitualitat catalana, no té casal on aixoplugar-se; en moments d'evidents nuvolades perilloses no sap on cercar l'auxili necessari per a esvaïr els perills de la tempesta. I això, olotins, és molt llastimós, molt trist, per una ciutat que té una comarca tan joliva i tan atractiva i que porta un adjectiu tan noble com és el de «terra d'artistes».

L'existència d'un cenacle, que vivifiqui les valors intel·lectuals olotines, és tant de necessitat com el pa que mengem. Tant que, si deixem passar molt de temps sense fer aquesta humanitària obra cultural, perillem de que el personalisme i la vanitat s'apoderin dels nostres homes i que cap d'ells arribi a conquerir el seny i personalitat que se'n podrien fer mereixedors.

Avui que estem a ple segle de les envegetes i capelletes, avui que la joventut no té altre ideal que l'esport—no com a necessitat física sinó com a passió exagerada—i que la millor educació de les noies està en masculinitzar-se per afeminitzar als nois i que les dances més eròtiques i més salvatges són la gran *sarriena* de la societat modernitzada; avui que pels nostres carrers es passegen tants i tants *senyors esteres* que no els preocupa altra cosa que el que els dona la seva finca o botigueta, és quan més convindria que els esperits selectes i famolencs d'una més noble civilització s'unissin per a donar un bell exemple d'humanitat al poble, el qual cada dia que passa perd més el timó i no sap per quins mars navega....

I a Olot, que tants mitjans tindriem per a fer-ho, no volem unir-nos, no sabem associar-nos els esperits que, ben agermanats, podríem fer bella ciutadania.

Olotins, artistes i literats, imitem l'exemple del Penedès, de Reus, Lleida, Sabadell, Mataró, etc., formem un cercle, fem un cenacle digne per a donar-hi conferències i fer-hi exposicions d'art, per a esplaïar els nostres esperits. Fem obra positiva!

No haveu obirat aquesta segona exposició d'artistes del Penedès, celebrada enguany al Vendrell quin prestigi no dona a l'activitat cultural d'aquella frissossa comarca? No haveu llegit que a Palamós s'hi ha fet suara, per la festa major, una interessant exposició d'artistes empordanesos? No us haveu assabentat també que a Mataró en Vives hi donà una suggestiva conferència que ha fet molt de soroll? No llegiu com a l'Ateneu de Lleida i al «Centre de Lectura» de Reus sovint s'hi obren exposicions i s'hi donen conferències per homes de prestigi? I en canvi d'Olot, de la «terra d'artistes», que en llegiu a la premsa? Quantes conferències es donen a Olot durant l'any? Quantes exposicions s'hi fan? Quan serà, olotins, que al igual que Vilafranca del Penedès, Palamós, Mataró, Reus, Lleida, Girona, etc., sabrem fer, i amb la mateixa dignitat, una exposició d'artistes de l'Escola Olotina?...

* * *

Estem ja en la nostra Festa Major. Tothom s'esplaïarà; les campanes repicaran; sentirem el cant de la tenora que ens farà repuntejar; escoltarem concerts; veurem teatre; ballarem i ens gaudirem de les estridències del Jazz-band; veurem partits de fut-bol, i fins reviuem les nostres tradicions pairals.... I, com tants altres anys, la ciutat estarà orfe d'esperitualitat. Els artistes olotins es mantindran silenciosos i arreu de la nostra Terra hom no es podrà convèncer-se que Olot, la ciutat dels Vayredes, Bergues, Blay i Clarà, sigui una veritable «terra d'artistes», com en realitat és.

J. M. MIR MAS DE XEXÁS

GLORIES OLOTINES

MARIAN VAYREDA

Literat i pintor eminent, és l'autor de les novel·les «Sanc Nova», «La Punyalada» i «La Darrera Carlinada»
(Dibuix del malaguanyat Pintor olotí Josep Berga i Boada)

L'HEREU MENUT DEL MAS I L'OCA BLANCA

A Isidre Ibars, traçut i delicat dibuixant qui gustà d'il·lustrar les meves coses, en penyora de gratitud.

CADA dia, quan la terra saboreja la mel reconfortant del primer bes del sol, hom els veu marxar xirois devés la prada, ella a guanyar-se la vida, i sobtar els cargols en mig de l'herbei humit, ell, el formós pastoric, a saltironar una estona pels margens i turonells, a torturar sovint els sàlzers antics de vora el torrent, a lligar, a vegades, toies de flors per a ofrenar-les a l'àvia, en son retorn al mas, i fer-li així ben olorosa i alegroia la velletat; mai, però, no s'allunya gaire de sa gentil companyona. Avui hem pogut contemplar-los a tot pler.

El matí—matí de Setembre—era esplèndid, ros i gemat, matí de seda lluminosa. Deixaren el casal, i en ésser a mitja llissa eixí a son encontre el goç d'atura qui lladrava i brincava a l'entorn seu com si fos pres d'una infantívola gelosia, com si els hi volgués dir que ell també hi aniria prest a banyar-se en l'ample i florida gaubança dels prats i serralades. Les ovelles en sentir-lo aparegueren ran la cleda i belaren timidament. En Tianet i l'oca blanca emprengueren la marxa pel camí del «Call dels oms», el viarany més bonicoi de l'encontrada. ¡O, quina delícia! El petit minyó feia via xano, xano, bo i admirant el fluviol que el padrí l'hi dugué de fira i fent-li glosar ja quehcunes tonades.

Quina gràcia feia tot ell! Si les flors enriolades es mofaven de ses espartenyas grosses i mal girbades i de son pantalo curt de vellut grogós, l'aura, amb una mica de vanitat, jugava amb la tofa esblanada de sa cabellera d'or, feia l'efecte d'una figureta vivent de pessebre. Que ho era llavors de feliç, sa joia no podia ésser més gran, sa elegant companyona ho comprenia prou així i en gosava. Hom la veia marxar tranquila, baladrejant al davant seu, descapdellant suaus i belles corregudes i reculant cada volta fins a ésser ran del pastoric, les ales ben exteses, horizontals, casi sens tocar de potes a terra, talment un petit aeriplà qui anés a aterrir. La ditxa no cabia en son cor, caminaven triomfals dins l'esclat, dins l'esclat de llum immaculada del matí. El sol, infantivol com ells, ornava, bondadós, tota cosa; de la copa dels arbres en penjaven capriciosos esbuls de cintes aurífiques; les sajolides i clavells de pastor lluien llurs més fins i vius colors; cada bri d'herboi breçolava en sa punta una perla de llüissor feridora, i, del lluy estant, des la salzereda, la calandria festosa els saludava fent vibrar les cordes corprenedores de son plectre. El nostre cor s'hi fonia dins aquell quadret tot llum, puresa, joia. sublimitat. I arribaren a la prada tota oberta al sol, llavors ¡oh! encara fou més gran l'encís. Ella tan galana, tan senyorívola, tan intensament blanca, ell tan eixorívit, tan ros i rosat semblaven un lliri i una rosa florits pomposament damunt l'esmeragda clara. En Tianet prest anà a recerca d'un recó joliu i quiet per a veure-hi esclatar dolçament el seu anhel, és que duia nord

d'assajar-se llargament en son humil instrument i no volia destorbs de cap mena. Un vern frondós de vora la torrentera li va donar amorosívol hostatge. Ella, de primer, restà un moment admirada, immòbil com una petita congesta, després es deixondí i feia contorsions amb son coll llargarut i llis com si el volgués rabejar bé en l'onada d'or que el sol li enviava; al fi devingué dicidida i es dirigí devés el franc dret de la prada que és on cada dia hi sol fer més cassera...

Heus aquí dos companys ben humils, ben escoturits, fruit quiscun de sa manera. ambdós, però, amplement i serena.

(Dibuix de J. Ibars)

PERE VERDAGUER, Prev.

UN MONJO OLOTI DE POBLET

QUAN el rei D. Alfons IV s'apoderà l'any 1437 de la ciutat de Terracina durant la guerra d'Itàlia, el Pontifex Eugeni IV que era un fervent partidari d'Anjou es declarà obertament contra el monarca de Catalunya i Aragó, i fins excomunicà tots els que feien armes sota llurs banderes. Aquesta gesta pontificia aclaparà D. Alfons IV i fins enterbolí les seves victorioses conquestes.

Era son almoiner el monjo de Poblet Fra Bernat Serra, en representació de l'abat d'aquell Monestir. El monjo Serra que havia nat a Olot i havia rebut l'hàbit cistercià durant els dies de l'abat Martínez de Mengucho, desmenyà sempre càrrecs enlairats amb molt encert i per això, en marxar el Rei d'Itàlia l'any 1431, fou designat per acompanyar-lo com almoiner juntament amb els altres monjos Fra Miquel Delgado, Fra Joau Garcia i Fra Joan Ximenes. Al cap de poc d'arribar-hi, ja era Fra Bernat Serra el conseller més volgut del Monarca.

En venir la excomunió pontificia, aquest s'aconsellà amb el monjo olotí, i resultat d'una llarga confabulació haguda en el castell de Terracina, fou enviat a Poblet Fra Miquel Delgado amb una lletra reial per a l'abat, que era el venerable D. Bartomeu Conill. Diu l'historiador D. Geroni Pou: «*Pesó mucho a D. Alfonso la actitud del Papa... y por esto consultó al abad de Poblet pidiéndole consejo. La historia no conoce exactamente la letra del abad de Poblet, pero ella sabe que al llegar a Italia el mensajero del abad, hizo treguas el Rey con el Papa a fines de aquel año 1437.*».

I Ortiz de la Vega, diu: «*Fué el intermediario entre el Rey y el Pontifice en aquella árdua gestión, un monje natural de Olot Fray Bernardo Serra, el cual se trasladó a Gaeta donde residía Eugenio IV, y allí concertó satisfactoriamente largas treguas.*».

Arranjat aquest afer, seguí D. Alfons la seva via victoriosa fins arribar a la cèlebre conquesta de Nàpols. I quan el dia 26 de Febrer 1443 va fer aquella entrada apoteósica a la ciutat conquerida, en mig d'una pluja de flors i corones de llorer, cavalcava a sa vera el monjo olotí de Poblet qui l'havia seguit durant tota la campanya. Diuen les cròniques de Poblet que Fra Bernat Serra insinuà a D. Alfons IV la idea de bastir una Capella al Monestir per a commemorar les victòries d'Itàlia, i sobretot la presa de Nàpols. Al cap de poc temps l'abat Conill rebia ordres del Monarca, i amb llurs despeses s'alçà una esglésiola, coneguda amb el nom de Capella de Sant Jordi, la qual és una de les millors joies gòtiques que encara es veuen a Poblet i que es troba abans de traspassar la porta que dona accés al gran pati.

En morir a Nàpols el 3 de Juny de 1458 el rei D. Alfons IV, va retornar a Poblet Fra Bernat Serra, i amb ell hi retornaren els altres monjos pobletans que seguien la Cort. Fou rebut molt afectuosament per l'Abat qui «*le feu honors per lo be que fouch complet son carrech aprop de lo monarcha, e fouch nomenat Bosser de lo monastir*»; així ho conten els Notadors de Poblet, afegint que, en morir pel Agost d'aquell any l'abat Conill, fou designat per a succeir-lo, cosa que de cap manera volgué el monjo olotí. Al cap de deu anys, regint Poblet aquell Fra Miquel Delgado qui juntament amb ell havia viscut a Nàpols, va morir Fra Bernat Serra, el 22 de Juliol, de 1468 exercint encara son càrrec de Bosser.

Tota la gestió d'aquest olotí il·lustre, durant sos dies de monjo pobletà, fou plenament lloada pels Notadors de la Casa i pels historiadors del Cenobi. I més ho fou pels qui han historiat les guerres d'Itàlia escaigudes durant el gran regnat d'aquell D. Alfons IV, a qui, amb la mateixa raó, s'ha apel·lat *el Savi i el Magnànim*.

Mn. JOSEP PALOMER

ESCOLA OLOTINA

UN COMBREGAR A MUNTANYA

Quadre a Foli del malagnanyat pintor olotí Marian Vayreda.

(Museu d'Art Modern de Barcelona)

Col·loqui acomiàstic

—Adéu-siau, la masovera amiga!
Ara que'l sol ens omple de coratge
i que se'n va, amb la nit, nostra fadiga
reprendré novament el meu viatge.
—Avant, bon caminant! Feu vostra via
cami de l'ideal que us acompanya;
més no oblideu la calma d'aquest dia
en la gran solitud de la muntanya.
—No temau pas, que'l meu cervell us guarda
i sap de vos mil coses agradoses
per oblidar, en arribar la tarda,
les vostres gràcies pures i formoses.
Que no temau us dic, la meua amiga!
—Penseu que sóc ds vos en cor i entrany ♪,
i no oblideu, per enutjós que us siga,
aquesta flor humil de les muntanyes.
—Humil o no, vostre record em guia.
—I a mi, bon caminant, el vostre amor
em serà grat de recordar el dia
que'm punyín les espines del dolor.
—De quin dolor parleu?
—Del del record,
que, amb tot i ésser l'imatge del passat,
és quelcom més cruel que'l de la mort!

* * *

Passa un pastor; darrera ve'l remat...
El sol ha eixit, i amb lluïssors de joia,
que omplen de flama i or tota la plana,
ha besat melangiós a aquella noia!
A l'església repica una campana...
—Adéu-siau, donzella venturosa!
—Avant, bon caminant!

I fa sa via
per l'ampla carretera mig polsosa,
darrera d'aquell dia un altre dia.

MANUEL VALLDEPERES

RECANÇA

Sota la pluja mon jardí es desperta
migrat i pàl·lid de l'eixut cruel;
i cada flor és nna boca oberta
que copsa àvidament l'aigua del cel.

Prompte, la nuvolada el vent s'emporta
—voluble abril!—i cada flor se'n dol.
Arreu s'aixeca una remor somorta
de veus que diuen: «Altra volta el sol!»

SALVADOR ALBERT

DESIG

No'n tinc pas prou d'eixa flor
ma donzellesta estimada,
no'n tinc pas prou d'eixa flor,
lo que voldria, és ton cor!

M'has fet una caritat,
al fer-me tan bella ofrena,
m'has fet una caritat,
perquè'm veus enamorat.

Per voler posà'm content,
eix maïi quan t'he trobada,
per voler posà'm content,
m'has donat un pensament.

No'l tinc pas per ben pagat
tot l'amor que al cor hi porto,
no'l tinc pas per ben pagat.
¿Vols saber que m'ha faltat?

Sense que ho sentis ningú,
que baix baixet em diguessis,
sense que ho sentis ningú,
«¡El meu pensament ets tu!»

ROSA SACREST

SILENCI VIBRANT

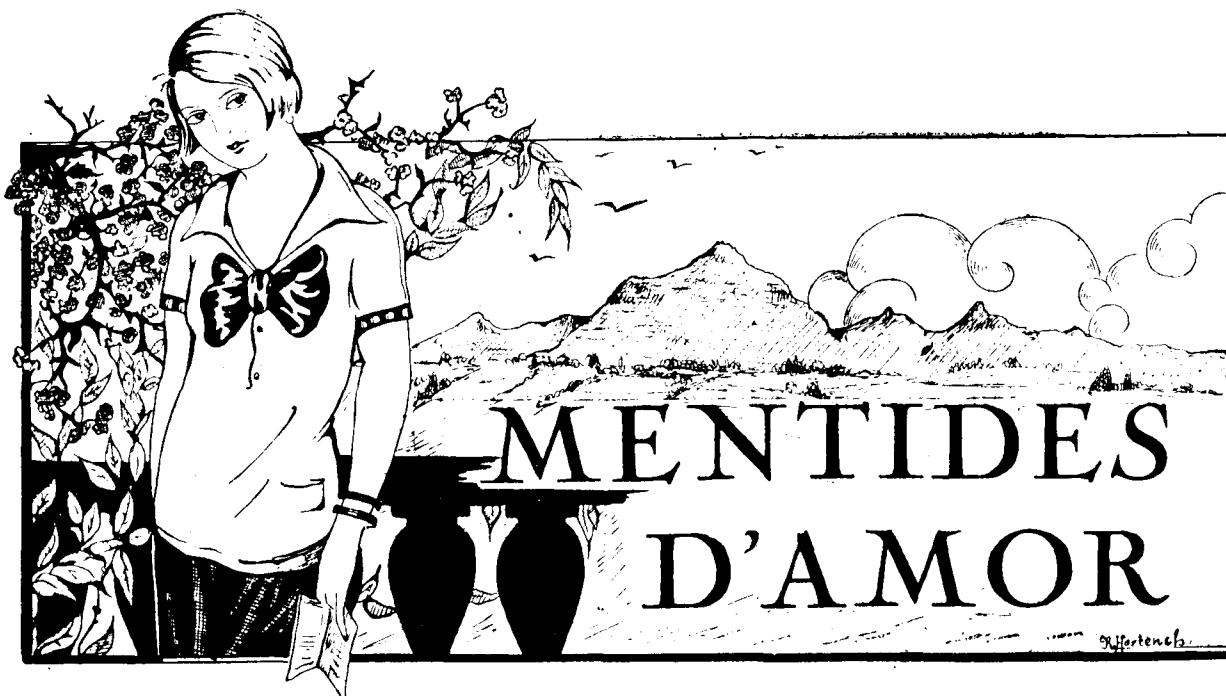
La mà gentil i experta del silenci
ofega a flor de llavi cada mot.
El cor glateix perquè la llengua el llenci;
dintre del pit cada paraula un bot.

Què hi fa que el llavi no es desplegui, ara,
si parlen prou els mirallets dels ulls
i cada tret i arruga de la cara
palesen la pruïja dels antulls?

Val més, potser, que una mirada breu
el caliu de les mans ben enllaçades
diguin el mot més acurat i greu,

que el llavi, a voltes, no s'afina tant
com el gest—talment sil·labes plasmades—
dintre el silenci que serà vibrant.

JAUME ROSQUELLAS I ALESSAN

PER l'Enric, acostumat amb la formosor incomparable de sa terra nadiua, aquell poble de Castell d'Arri, on tenia que estar perquè l'atzar li havia dut, no tenia cap atractiu. Era un poble de mala mort on la gent, la major part pagesa, no sortia més que per les festes per anar a missa al matí i a la tarda per donar un parell de toms sota els vells porxos de la plaça o bé pel passeig que arribava fins al riu.

Un matí clar de Juliol, l'Enric, no sabent com passar el dia, es deixà caure damunt d'un banc del passeig, a l'ombra d'un plàtan amb l'intent de llegir una estona, ja que llegint i fumant era de la manera que se li esmonyien més bé les hores en aquell poble on no tenia quasi altre missió a fer que la d'estar-s'hi.

—Déu meu, que n'és d'avorrit aquest poble!—es deia cada moment—Però què hi farem, tinc que estar-m'hi i no em queda altre remei, i traient-se un llibre de la butxaca es posà a llegir.

Una hora després havia acabat ja el llibre i no tenint res més per entretenir-se, s'aixecà resolt a anar-se'n.

Però on aniria, si després de tot a l'ombra d'aquell plàtan era on millor s'estava?

Feta aquesta consideració es tornà a seure, encengué un cigar i lleansant una glopada de fum a l'aire, reclinà sa testa a la soca d'aquell arbre que a la sevaombra benefactora el recollià i, mentres el seu pensament divagava, el seu esguard quedava fixe en el mirador de vidres de colors de la casa que tenia al seu davant.

Dintre d'aquell mirador, una donzella d'uns setze anys que tenia els cabells d'or i portava un vestit blanc amb un llaç vermell damunt del pit, sentada còmodament en una butaca de bims, s'entretenia a desfullar una rosa i a tirar ses fulles per la finestra.

Al veure-la, l'Enric, se la mirà de la mateixa manera com un home que s'hagués passat tota la vida entre monstres es miraria per primera vegada el rostre bellíssim d'un àngel. Embabiecat com una alosa davant dels mirallets que l'astut caçador li para per matar-la millor, així mateix s'hi estava quan ella donant-se compte de que ja havia estat vista, s'aixecà i fent com aquell que la criden, després de fer un salut de comiat, amb aire de princeseta mimada tancà poc a poquet la finestra del mirador de vidres de colors....

Durant tot aquell dia la imatge d'aquella donzella no s'apartà ni un sol moment del pensament de l'Enric i aquella nit li costà molt d'adormir-se i, quan rendit per la son, aclucà els ulls, les fades de la il·lusió tot sardanejant i fent gran gatzara entorn del seu llit, li mostraren damunt d'un núvol a on ell no pogués arribar mai, entre cantúries d'ocells i perfums de roses, a la donzella aquella dels cabells d'or, del vestit blanc i el llaç vermell...

Des d'aquell dia l'Enric passava la major part de les hores sentat en aquell banc del passeig, sense avorrir-se ni un instant.

Un matí d'un diumenge, quan sortia de missa, se li atansà una noieta, la qual traient-se de dintre la mànega un sobre llarg i estret, li digué: La senyoreta Montserrat m'ha dit que li donés això—i fugí carrer avall sense esperar contesta. Era una carta perfumada, de color de rosa amb ribets blau cel i or.

L'Enric no s'equivocà al suposar que aquella carta era de la donzella del mirador.

ECCE HOMO

Obra del gran escultor Amadeu. (Església de Nostra Dona del Tura).
(Reproducció fot. de Joan Fajula)

D'aquella carta en devingué una conversa, d'aquella conversa nasqué un amor...

D'aquell dia ençà li semblà que tot havia canviat a Castell d'Arri.

Els seus rius d'aigua de neu, on s'hi veien sorrejar les truites a totes hores, els seus prats d'herba alta i flairosa, ses muntanyes immenses, mestresses del Pirineu, que tot l'any portaven caputxa blanca i el seu cel blau, d'un blau immaculat, tenien ara, per ell, un bell encís que fins aleshores no li havia trobat pas. Tot era formós, tot li parlava al cor i ell mateix s'estranyava d'aquell canvi i és que l'Enric no sabia que sols quan s'està amarant de ver amor és quan es troben boniques les coses i que sols l'amor obra el miracle de fer tornar sublimes les coses més vulgars...

* * *

Amb tot i l'oposició dels papàs d'ella, l'Enric i la Montserrat es veien i es parlaven a totes hores. Al matí a l'anar a missa, a la tarda al passeig de vora el riu, al vespre a la reixa del jardí i fins i tot el festeig epistolar anava en doina.

Els dies passaven i entre ells dos l'amor creixia i, com ja li havia dit moltes vegades l'Enric, l'estimava tant que ja no podia pas estimar-la més.

Ella també l'estimava i bones proves en donava quan molts dies cansada de renyes, amenaces i sermoneigs familiars, deixava als de casa seva per anar-se'n a tancar-se dintre la solitud de sa cambra, per allí plorar a cor obert tot el dolor del seu amor contrariat.

Tot això ell ho sabia i més d'una vegada havia pensat rompre aquests amors perquè ella no tingués que sofrir per culpa seva, però l'estimava tant!... li era tan plaent parlar amb ella a la reixa del jardí al peu mateix d'un roser florit i escoltar sa veu tan clara... li feien tant de bé la claror dels seus ulls!....

* * *

Estaven un dia sentats tots dos sobre l'herba menuda del marge de la carretera, guaitant com el sol vermellós agonitzava enfonsant-se poc a poc darrera les serralades blavoses que es veien allà al lluny...

Les orenetes passaven damunt d'ells xisclant fortament com a comiant-se del jorn que moria i buscant a la vegada quelcom per dur als seus fillets que, des de sos nius de sota les bigues d'un casal veí, piulaven impacients esperant un present de llurs mares bondadoses...

Les flors tenien sentor de cel, l'aire de vida i els ulls blaus de la Montserrat brillaven com mai havien brillat tant...

En que penses Enric? Sembla que estàs trist—li digué ella després d'una estona de no dir-se res.

—Com vols que no n'estigui—feu ell al pensar que demà aquesta hora ja estaràs lluny de mi... No sé perquè tinc el pressentiment que tot aquest amor que avui em dona vida, demà quan siguis a ciutat es desfarà així mateix que una bombolla de sabó d'aquelles que fan els infants per entretenir-se i que, quan és ben gran i de tots colors, tot d'un plegat es fa fonedissa i ni tan sols deixa rastre de que hagi existit mai...

—Per això estàs trist?—digué ella, tot rient i mirant-li als ulls—Que no't recordes el que t'he dit tantes vegades? Que no tens fe amb mi? Que poc m'estimes quan així dubtes?...

—Precisament per això dubto, Montserrat, perquè t'estimo tant que tinc por de perdre't.

—Mira—digué ella tot fent sobre la pols de la carretera unes ratlles amb la punta de sa ombrel·la—Veus aquesta creu? Doncs per ella et prometo que no't deixaré mai i que t'estimo i t'estimaré per sempre més....

Una oreneta vella que passava, acostunada a sentir juraments d'enamorats fets a ple estiu, feu un xisclat que més que un xisclat fou una rialla, i seguí el seu vol tot fent curves per l'espai....

Quan arribà l'hora d'acomiar-se, la Montserrat li digué:

—Aquesta nit t'espero al jardí. No extranyis si tardo molt a baixar, doncs ja pots comptar que essent avui l'últim dia, el papà m'estarà vigilant tota la nit perquè no poguem despedir-nos—i donant-li la mà, la que l'Enric va estrenyar amb tota la força de la seva estimació, se'n anà corrents a juntar-se amb les seves amigues i, a la primera passa que donà el seu peu menut i fi, va posar-se damunt d'aquella creu que sobre la pols de la carretera havia fet un moment abans....

A l'adonar-se'n, l'Enric, sentí la fiblada del dubte que feria el seu cor i aleshores fou quan per primera vegada li semblà que, de dintre d'aquell cap cobert de cabells d'or de la seva Montserrat, en sortia una xiscladissa d'ocells i un soroll com si fos d'esquellerines....

* * *

L'endemà dematí, a primera hora, l'Enric se'n anava davant la casa de sa estimada en un lloc on no pogués ésser vist per veure-la marxar. Aquella nit havia dormit molt poc, doncs havia tingut que rondar fins a altes hores per poguer-se'n despedir.

Davant de casa seva, un cotxe, amb les portelles obertes, donava senyals de que no podien tardar.

No tardà en aparèixer la Montserrat. Tenia els ulls vermells d'haver plorat. Les seves amigues, que havien anat a despedir-la, la rodejaven i no paraven de dir-li coses. Les unes la besaven, les altres li donaven flors i ella per totes tenia una carícia i una rialla i fins un pobre captaire que passava s'hi atansà per besar-li la mà, ja que d'ella n'havia rebut tantes almoines...

Tot això l'Enric s'ho mirava i, mentre les llàgrimes li queien cara avall, pensava: Déu meu, Déu meu!... quines coses més injustes té la vida! Tothom té dret a dir-li alguna cosa, tothom té dret a estrènyer-li la mà, tothom té dret a estar aprop d'ella, i jo que l'estimo tant, jo que l'estimo més que la meva vida, jo que l'estimo més que tota aquesta gent plegada, tinc que mirarla de lluny i encara d'amagat.....

Moments després la Montserrat pujava al cotxe. Una mirada llarga de comiat es creuà entre ells dos. Començà a roncar el motor i tot seguit emprengué la marxa carretera enllà.....

Ell el seguia amb els ulls i a mida que s'anava allunyant sentia que li mancaven les forces i tingué necessitat d'apoiar-se per no caure a terra.

Quan el cotxe arribava al primer viratge, l'Enric, obeint a l'impuls del seu cor adolorit, no pogué menys que cridar-li: Adéu, Montserrat, adéu...!! i tot seguit li semblà que el vent li tornava per resposta: Adéu, Enric, adéu per sempre més.....

* * *

El cel s'havia ennuvolat. Una pluja fina davallava sobre la terra sens fer soroll. Tot era quietud. La carretera quedà deserta i sols quedaven les roderes que deixava aquell cotxe que, amb la seva marxa vertiginosa i triomfant, se li enrossegava un tros de la seva vida.. perquè se li enduia el seu més gran amor..

* * *

La Felicitat, que feia temps no deixava a l'Enric de la mà, aquell dia li girà l'espatlla i tancà el parèntesis que li havia obert uns mesos abans i mentre la Fatalitat, amb la seva mà negra i nuosa, li obria un altre; el Destí construïa entre ell i la seva Montserrat una muralla cimentada amb or, ampla com la distància que els separava i alta fins al cel.

* * *

Han passat mesos...

Sentat a la taula del seu despatx, on hi tenia exteses unes cartes de gent estranya, l'Enric escrivia:

«Montserrat: Perquè m'has oblidat? Què s'han fet de les teves promeses? Què t'he fet jo que no hagi estat més que estimar-te?

»Tu has mort ma juvenesa; sé el que de mi dius; sé el que fas i fins sé el que penses, però jo et perdono.

»Segueix el camí formós que per tu la vida et guarda i Déu faci, i t'ho dic de tot cor, que siguis ben ditxosa, que això em servirà de consol. Jo també seguiré el meu; no serà tan florit, però sí més ple de clarors..... i, quan arribi al cap de vall de tot, veuràs, si Déu t'ho permet, com he complert la paraula que vaig donar-te l'estiu passat a la reixa del jardí de casa teva i si és cert que t'he estimat a tu i a ningú més durant tota la meva vida, la qual des d'avui t'aniré donant de mica en mica.

»Un matí de juliol et vaig conèixer i després vaig adormir-me... avui he despertat. Ara hi veig clar. Si no temés a Déu, després d'escriure aquesta carta, tornaria a adormirme, per no despertar mai més.

»No creguis, Montserrat, que t'escric apassionadament aquestes ratlles de comiat, no, tot al contrari. Ni el pols ni ni el cor em donen un sotrac més que de costum.

»He plorat molt per tu, Montserrat, molt més del que pots imaginar-te, però, ara t'escric reposat i seré encara que amb els ulls tots plens de llàgrimes...

»Et retorno les teves cartes i aquella medalla que em vares portar de Núria. Les meves no les vull. Tot el que tinguis de mi crema-ho i després llensa les cendres, que elles seran el símbol del teu amor finat. Foc, cendra i res més.....

»Entre tu i jo no ha passat res, res més que un crim del que jo he estat la víctima, però no hi fa res, com que t'estimo tant per això et perdono.

»Oh, Déu meu! Qui m'ho havia de dir quan vaig anar a Castell d'Arri que tingués que sofrir tant i tant per culpa teva!... Perquè m'estrenyeres tan fort la meva mà a l'acomiarar-nos a la reixa del jardí de casa teva, si tot allò no era més que una ironia? On han anat tot aquell pilot de juraments que'ns fèrem a totes hores?

»Si algun dia, per atzar de la vida, ens tornem a trobar, no em giris el cap ni em tinguis odi, que jo no he fet més que estimar-te bouament, santament, amb tot el meu cor, ànima i seny, com no havia estimat mai, com no tornaré a estimar mai més...

»La vida, amb ses vanitats, i el món, amb les seves maldats, han conseguit allunyar-te de mí, segurament tot això deu ésser obra de Déu i, si és així, sia per sempre beneïda.

»La ferida punyenta del teu desamor, serà per mí la meva creu. La seva càrrega serà molt feixuga per portar-la tota la vida, però tinc l'ànima asserenada i l'esperit tranquil de no haver-te ofès mai ni de pensament, paraula ni obra i això em donarà forces per començar avui a pujar el meu calvari sense altre Cirineu que aquella santa resignació que Déu dona a les ànimes com la meva que, per la dolor, són privilegiades.

»Sofreixo molt, Montserrat, però no hi fa res, tu diverteix-te força, estigues sempre ben contenta, no't sàpiga pas greu tot el mal que m'has fet i, quan hakis llegit aquesta carta, riu força... ho sents? força, tant com puguis. que mentres tu riuràs ja hi haurà qui plorarà per tu...

ESCOLA OLOTINA

Quadre a l'oli fet en col·laboració dels germans Joaquim i Marian Vayreda. Aquest
construí les figures i aquell el paisatge.

•Adén, Montserrat, adén per sempre més. T'he estimat molt, t'estimo encara i tant com visqui t'estimaré, però,
•pensa que deixa d'existir per tu el que fins avui havia estat el teu

ENRIC

* * *

Ha passat un any

En una platja de la costa brava, cada matí l'Enric es troba amb una Maria Dolors, una amiga íntima que es coneixien de molt joves.

Ageguis tots dos sobre la sorra, a ple sol de juliol, sostenien aquesta conversa:

ELLA: No puc creure tot això que'm dius, perquè sé de cert que a Castell d'Arri estimares molt a una Montserrat.

ELL: No ho ereguis, Maria Dolors. Allò fou un caprici d'uns mesos d'estiu que ja no me n'he recordat mai més... mira, veus aquesta creu que faig aquí a la sorra? doncs per ella et prometo que t'estimo a tu i que t'estimaré per sempre més i que a la Montserrat no la he estimada mai... ho sents? mai... I, al dir això, es mirà la immensitat del mar i li semblà petit, molt petit comparat amb la magnitud de la seva gran mentida...

RAMON CARRERAS

(Il·lustracions per Ramon Hosténch)

Un sonet de "La Vida Nova" de Dant Alighieri

XXI

*Els ulls de ma estimada són d'Amor;
per això es fa gentil ço que ella mira;
per on passa, tothom vers ella es gira,
i al qui saluda fa tremir el cor.*

*Si humilia l'esguard i la color,
llavors pels seus defectes ell sospira:
fugen del seu davant l'orgull i l'ira;
oh dones, ajudéu-me a fer-li honor!*

*Tota dolcesa i pensament humil
neix en el cor de qui parlar la sent,
el qui primer la veu, benhaurat viu.*

*Ço que ella apar quan sols un poc somriu
ningú ho pot dir, ni pot haver-ne esment,
tan nou és el miracle i tan gentil!*

J. M. ROVIRA ARTIGUES, trad.

Així voldria jo la mort

*Bella i suau, negritejant, tranquil·la,
talment el somni que la vida fon
i ens du l'amor serena que vigila,
i el pensament allunya d'aquest món.*

*Que fos la mort eterna plavidesa.
somni de goig, d'amor i d'infinit,
i a dins del cor aquella flama encesa,
que feia bategar nostre esperit.*

*Deure les coses amb novella vida,
sentir que hem abastat el nostre anhel,
i reposar en una pan complida
vora la llum petita d'un estel!*

JOSEP M.ª ROVIRA ARTIGUES

(De «Poemes d'amor i de camí».)

GERMA PEIX

*Hi ha trasbals a l'aigua.
El pescador content
sent tremolar la canya.
Ja'l té. Un peix és seu.*

*La canya es vincla, tiva
el cimerol, l'ormeig;
a dintre debatega
la tenca excel·lent.*

*—Es meu! amb alegria
li diu —a Sant Francesc
que vora d'ell espera
per poguer-li dir: adéu.*

*De vora el llac anava
guaitant el camí fresc.
De vora els llacs hi parlen
els esperits, els vents.*

*Els pescadors escolten,
els caçadors també,
tothom que ve s'hi para
per escoltar, no més,*

*l'encís que l'aigua dóna
l'encant amb dolç moment;
a l'aigua hi canta sempre
la flor o bé l'ocell.*

*Llençar adintre l'aigua,
un ham, un fil, res més,
és esperar les hores
dessota un sàlzer verd.*

*Ben cert que res us porta
un gaudi més intens
devora dels llacs, sempre
o un o altre hi és.*

*Quanel bon Sant s'hi esqueia
el pescador li treu
el peix que debatega
per ésser lliure's prèsl*

*—Ja ho veig i bo no us dóna
lliurar-lo prest, molt prest?
Lliureu-lo—li pregava
el Pare Sant Francesc.—*

*El peix de mareperla
té els ulls rodons, el veu
i sembla que morir-se
també li és plaent.*

*—Teniu, teniu és vostre
—el pescador—Preneu—
li deia—i Vós lliureu-lo
també a gratcient.*

*I Sant Francesc ja entra
al llac, un jonc floreix,
i l'aigua és beneïda
de sols besar els peus.*

*El peix no es movia
de l'aigua ben prop seu
i vora d'ell rodava
fent gala de content.*

*Volia que'l prenguessin
que tant, morir, li és;
la mort, dolça alegria
sense l'estremiment.*

*El Sant ja endevina
que'l peix ja lloa Déu.
Per sobre l'aigua mansa
una gran creu exten.*

*El peix marxa a la gorga
com si fos ell un rei
i tots els peixos saben
qui és ja Sant Francesc.*

*Per ço, quan ell hi passa
segueixen el corrent
i cerquen tots les vores
el van seguint contents.*

*I l'aigua sempre bella
del llac té l'ungiment
de un amor que parla
de un amor del vent.*

*Té un Sant que hi predica,
té un tresor d'un peix,
té balques i jonquilles
té'l Pare Sant Francesc.*

P. HILARI d'Arenys de Mar O. M. cap.

TRESOR ARTÍSTIC D'OLOT

SANT BARTOMEU

Tela atribuïda a Rubens
(Propietat de la casa Llió)

Tela atribuïda a Tizià

(Propietat de la casa Escubós)

Festa Major de barriada de ciutat

MOLTS sorolls. Aguds, estridents diversos. Adés allargassats i amples, adés secs i contundents. N'és el començ, l'espatec de bombardes (anunci de la naixença de la festa) i, desseguida, esclata música i més música. Bandes, cobles, pianos de maneta, jazz-bands s'estalonen cuita-corrents. Els sons es barregen grofescament i, a voltes, es té la sensació de que cada música assaja d'estrafor els sons de les altres de la manera més absurda i desencaixada.

Els carrers apareixen engarlandats amb penjolls de flors de paper i tirallongues de serpentina. Sota aquest dossier, d'una ingenuïtat gairebé infantívola, rengles de taules i, al voltant de cada una, la bona gent, els bons veïns criatures il·lusionades entreteuen la set amb la frescor de les begudes i els gelats.

Gernació, multitud. Va i bé com eixams. Els tramvies en deixen i en prenen més de la que poden i els auto-òmnibus fan el mateix. Els imperials són envaïts i van plens a vessar. Aquestes masses de multitud en moure's talment semblen una resclosa que s'obra i nua xarbotejant un dolí gruixat, impetuós. Igual, també, el destapar d'un safreig i l'escorre's de l'aigua regueró avall. Gent atolondrada, xerraire, baiadrera. Corre, s'atura, s'amanyoca, es desfà i s'espargeix. Ara bada, adés crida. Deixa un baf de suor i un rastre de perfums baratets, baratets, però d'una intensa fortor, ben marejadora. Se n'arriba a destriar algun, molt pocs, d'aquells que tenen la fragància lleu i delicada de les coses selectes.

Bravades de *churros* i d'oli bullent a moltes cantonades i, en gran número de portes de botigues i tallerets, homes en mànigues de camisa asseguts al voltant d'una taula baixa on impera l'amissat, la sentor del qual, amara l'ambient dels carrerons.

Passen autos rabents, ciralls de joventut baiadeta que acompanya la seva cridoria amb una mímica exagerada.

Les noies van caní del ball, posseïdes d'una lluïssor espurnejant als ulls i d'ostanques nerviositats en tot el cas. Es daleixen per coses que volen i que no poden precisar. Tanmateix, però, no les assoliran mai. Maquillades —ja no cal dir-ho— saben estrafor la picardia infantívola més angelical i la legèria perversitat més decadent. El vestit, últim figurí, més o menys reeixit, de revista francesa i la testa d'invitació més possible —mercé als banys de sol i al pentinat— de Josephine Baker, la regesa del charleston.

El jovent masculí exhibeix la lluïssor de ficolina del seu cabell i un cigar dels gruixats a la boca. Te un posat provocatiu i fixenda i canfa. Festulla poca solta fonada d'algun troc de la darrera revista del *Comie*. Algun de més saberut fa bategar les cames amb tot el desllorigament grotesc del charleston o del *blak-bottom*.

Pobres criatures, camben arrossogades pels braços de llurs mares. Altres caparrons d'angelets deixen els rinxols d'or de llurs cabelleres sobre les espatlles maternes i dormen el son dels justos.

Llum, molta llum, claror de nitra que irrita la vista, punxa els ulls i posa un tel mateletós damunt la pell de les dones.

I música i més música. Els uns rodén i rodén les dances. Els altres rodea i rodea, d'ací i d'allà, van de carrer en carrer, de plaça en plaça i s'ofereixen en espectacle de badoes.

Al cel brillen els estels gairebé fets fonedissos per la il·luminació elèctrica i la claror de la lluna —una lluna massa plena— que, amb cara de massovera ben feixada, ho mira tot amb la freda indiferència dels que somnien impossibles.

Les parades de sindries ofereixen la fresca polpa sucosa i molsuda —d'unes vermellíssimes tallades i una escampadissa d'ammtegaments esfèrics de tendres verdors.

Passa lentament l'home del carret dels gelats de maduixa i limó i aquell altre dels molinets de vent de paper, de les trompetes i de les bufes somicares.

I gent i més gent. I música i més música que ve d'aprop, de lluny i de més lluny com breçolant totes les passions i tots els desitjos que delaten l'espurneig dels ulls i el pantejar dels llavis. Disfressa, però, tot això, la xerrameca, la cridòria, els xiscles i la música mateixa que és com un bufarut que fa rodar-ho tot i ho aplega, ho breçola, ho atia, ho esventa o arroenta com si obeís a la influència malèfica d'un ésser mig dimoni, mig àngel.

ALFRED GALLARD

CADA dia, en aquella hora en que l'aire es fa més lleu i el cel s'enrogeix per la rubor de la deslliurança imminent de les estrelles, Carles sortia de casa seva, després d'haver fet un tendre petó a la seva mare, i amb passos lents i mesurats es dirigia cap el passeig de plàtans de l'extrem de la vila. A poc a poc, trespava la llarga avinguda aturant-se davant de cada jardí de les vil·les que vorejaven l'amable sojorn. El metge li havia recomanat uns curs de repós, i alçària, però el metge no sabia que el pa de cada dia per a ell i la seva bona mare era el preu del seu treball quotidià. Per això complia rigurosament la seva tasca al mateix temps que aprofitava les hores de descans per a romandre a l'aire lliure en plena natura. Allí, mentre el seu cos intentava lluitar contra la greu malaltia que li havien descobert, la seva ànima es lliurava a tots els ensomnis que la seva apassionada imaginació anava forjant a frec dels esclats ubèrrims de la terra generosa, i dels arbres esponerosos que vetllaven el seu repós estenent lurs branques com un cobricel mirífic de fullatge maragdí sostingut entre cel i terra.

Recolzat en els espaiosos banes del passeig, Carles romaníu absorbt en la contemplació de les muntanyes llunyanes que es fonien lentament en la grisor morada del capvespre. Cada sol que tramuntava l'horitzó portava a l'ànima un rellorir de les seves esperances; estimar i ésser estimat; trobar aquella dona que havia cent voltes somniat, la qui s'encantaria i parlaria com un ressor de la veu seva; aquella de la cabellera aureolada, en la qual amagaria la seva faç; la dels ulls com dues estrelles, que il·luminarien la seva nit embaumada; aquella del cos esbelt com una columna dòrica, que ell poliria amb les seves carícies fins a fer-la brillar inondant-lo de llum, encara que el sol sapagués i la llum s'esvais; la que desvetlla el desig de no tenir mai son per a poder contemplar eternament el seu somriure poderós sots els ulls abaixats per un íntim pudor; aquella que ens breça amb paraules d'amor des de damunt del nostre arbre solitari, com amb un cant de rossinyol; la dels ulls inquietos acotxats en l'òval impecable de la faç de vorí, la dels llavis sagnosos com carboucles, la de les dents entre els llavis com lla neu damunt la púrpura, la del coll fimbriant, la de l'espatlla llisa com pedra miraculosa, la dels braços que enrosquen com dues flames, la de les sines que avancen com per donar-se, la del ventre prometedor com un vestívol de màrbre, la de les cames ajuntades com dos anyells temorencs, la dels peus saltadors que la portaran al nostre estatge i als quals vimclarem el nostre front...

Cada jorn, en anar a fer salut sots els plàtans del passeig, Carles resseguia la llarga rastellera de les vil·les amables que portaven en llurs noms la ingènua evocació d'amors gaudides en un dolç benestar; «Vil·la Carme», «Vil·la Lluïsa», «Vil·la Eugènia»; ressor de les deesses de cada llar. Però la que era per a Carles plena de dolcesa, l'anomenada «Vil·la Clara», mostrava al passant un pregon encís d'amorós sojorn. La casona deixava endevinar un amable agermanament de netedat i bon gust, les parets blanques de les cambres jugaven bellament amb la blavor de l'embigat i les percales dels cortinatges; la façana, estucada d'un rosa suau melangiós, feia pensar en les pomes del ciri, escaientment matisades de rojor...

¡Quantes vegades Carles s'havia aturat davant la reixa baixa que guardava el jardí, embolcallador de la casa com

un estoig de roses que servés avar una perla rosada, isolant-la de les impureses de la multitud! Carles no n'havia vistes enlloc, de roses com les «Vil·la Clara»: ni roses ni parelles de veïns com la que habitava l'encantadora estada. A la dona, l'hauríeu vista a tota hora asseguda vora la casa a l'ombra de les seves nítides parets, sempre treballant, sempre endinsada en delicades tasques, ben sovint teixint amb dits de fada les randes meravelloses d'unes puntes. Ell, l'home, ja madur, de rostre colrat i cabells argentosos, pujats de to fins al blanc complet a les temples, l'hauríeu trobat sempre arranjant els rosers, adés cuidant amorós un tendre empelt: tot en ell semblava respirar una pregona bonesa. A darrera hora un petit infant tracava a la porta de la vil·la, portant al seu coll la bossa de petit estudiant: la porta s'obria, i l'infant es llençava al coll de la mare i del pare, i xerrotejant com un tendre pardal, s'agemolia a recés de l'encisadora casa.

Amb quina recança deixava Carles l'amable espectacle per a anar al capdevall del passeig i reposar el seu cos, atut pel treball de cada dia!

Una tarda: devora el seu banc reposava una noia. Feia cara de malalta, però no pas d'aquelles malalties passatgeres que enforteixen el pacient passades les hores de la crisi. La jove malalta semblava portar la malaltia a l'Ànima. Ben aviat Carles sentí desvetllar-se en el seu si una forta simpatia. Al somriure d'ell, ella hi correspongué dolçament. Una lleu tarenyina de simpatia s'anà filant de banc a banc. Era aquella la dona somniada?

Aquella nit, en arribar a casa, la seva mare el trobà alegre i amb una suau rojor a les galtes.

—Potser—li va dir amorosa—has caminat massa depressa i t'has cansat.

—Creiu-me que no, mare—respongué.—Es que em trobo més bé que mai.

—Santa paraula!...—digué la mare, resignada.

L'endemà s'afanyà a plegar la tassa per ésser ben aviat al passeig. Mai havia passat sense aturar-se davant de les vil·les. Solament, en front de «Vil·la Clara», el seu esguard reposà breus moments en els rosers florits: al bell mig del jardí, unes roses esclataven com una sagnant i espantosa ferida... qui pogués tenir una caseta humil i alegre com aquella per a les seves amors!...—es deia Carles.

Quan arribà sota els plàtans, el banc de la veïna restava desert. Carles sentí una fiblada al seu cor. Esperà: potser vindrà més tard.

Mentrestant, la seva ànima, embriagada, llençava els seus precés a totes les coses perquè restessin vigilant sota la lluminosa celistia, perquè assistís a la festa de la seva amor, al banquet nupcial de la seva alegria. En somnis es trobava vora la jove malalta dels ulls de maragda. La tenia a frec dels seus braços i no gosava tocar-la. Els ulls de l'aimia eren, entre les negres parpelles, com una allau de foc sota les branques. Carles s'enardia. El seu corac ariciava el d'ella, i la seva ànima amb la d'ella palpitava. Una llarga frisança envaïa el seu cos... i no sabia si era el silenci el que el voltava, o bé si ell no sabia escoltar prou bé; però el seu cor el torturava.

La fosca era ja senyora de la vetlla, quan pensà de tornar a casa. Una untuosa humitat l'envaï com un plorar dolcíssim de les muntanyes llunyanes. Agafà fred, i, mig tremolós, emprengué el camí de retorn.

Quan es trobà davant de «Vil·la Clara», Carles s'aturà per reposar un instant, enertat també per la claror que traspuava del dintre. La porta del reixat era mig oberta, el jardí estava submergit en l'ombra morada del capvespre.

—Qui pogués aixoplugar la seva amor en una casa semblant, com ho feien els estadants feliços de «Vil·la Clara»!—es deia Carles.

Una misteriosa atracció l'empenyí vers la casa. Quan es trobava a frec del roser mirífic, les veus dels estadants l'afermaren al sal i temorenc, no atrevint-se a recular per la por del soroll de les seves petjades, restà dret al mig del jardí, obligat a escoltar el que deien.

—Mal llamp! T'he dit que vull diners, i, me'ls donaràs mal que t'hagi de matar!—deia una veu d'home.

—Ets un covart. Sempre has abusat, i això que has tingut sort de mí—responia vacil·lant, una veu femenina.

—Calla, mala pècora! Encara em retrauràs l'haver estat un consentit? Dona'm els diners que t'he demanat!

—No te'ls donaré pas. Són del meu fill... sents? i primer m'hauràs de matar.

—Be saps que no m'aturo pas, per això.

—Lladre! Assassi!—clamava la dona.

—No cridis tant, que ja saps que m'hi vares ajudar.

Un sobtat llebeig llançà damunt la cara de Carles una de les roses sagnants. Carles fugí.

En arribar a casa, sa mare el trobà trasmutat.

Aquella nit Carles tingué un fort vòmit de sang, i li semblà que la seva ànima es desfullava com les roses de «Vil·la Clara».

Figueres.

J. PUIG PUJADES

Del llibre «Contes de la viu vin i de la xiu xiu» pròxim a aparèixer.

Il·lustració per J. Dou

REDACTORS I COL·LABORADORS JOVI

VISTOS PER EN
MAS DE X

EN JOAN DE GARGANTA

Es un col·laborador que no sols ens fa quedar bé amb els seus articles aciençats, sinó que conviu amb nosaltres com si fos de la Redacció. Amb goig fruïm de les seves converses i ell amb entusiasme recull les nostres iniciatives.

EN RAMON PLA I CORAL

Estudiós i mandrós a l'ensem, és un castiç poeta i company de moltes qualitats, però hom té de vigilar-lo sovint perquè la seva ploma, encara que xopa bona tinta, sol ésser, a voltes, punxaguda.

EN FRANCESC XAVIER PIERA

Es el més assenyat dels redactors i porta el timó de la serietat. Sempre ha guardat l'anímir. Fins ens ha amagat un elixer de la seva caricatura perquè no li publicuèssim, però com que n'hem fet gravar dos, aquí el teniu sense ell pensar-s'ho.

Sort en tenim del bon amic Piera!

EN FRANCESC XAVIER RIERA

L'amic Riera és el company de Redacció de pose més seriosa. (Això no vol dir que en Piera no sigui el més seriós). En Riera és molt assenyat i una mica il·lusori. És un optimistata constant que s'entusiasma per qualsevol manifestació cultural.

ES OLOTINS DE "REVISTA D'OLOT"

J. M. MIR
EXAS

EN PRIVAT CALM

Es un redactor entusiasta de la Revista, però l'únic que des de que ven la llum pública la nostra publicació encara és l'hora que no ha escrit dues quartilles.
És un bon amic i un company inseparable.

EN RAMON CARRERAS

Bon amic, que l'entusiasmen les coses de l'esperit fins a romantitzar-se a voltes; conviu amb els neguits de la Redacció com si en fos redactor. Ramon Carreras és un cultivador anònim de les lletres. Aïmant de les festes majors, no és estrany faci el seu debut literari en un número de Festa Major.

N'ANTONI DOT I ARNÉ

Aquest és el benjami de la colla. Encara no ha arribat a la quinta i ja està subscrit a la Fundació Bernat Metge i ja sap discutir-vos la mar de coses que molts homes de quaranta anys ignoren.

EN J. M. MIR MAS DE XEXÁS

Heus-aci el remences de la REVISTA D'OLOT. La seva activitat i amor a la nostra publicació el fan ésser la veritable ànima que l'aguanta. En Mir Mas de Xexàs és el qui recull la col·laboració i corregeix les proves (i de tant que les vol corregir li'n passen unes com un cove). A n'En Mir, encara li sobra temps per a pintar i per a fer caricatures. *Ad multos annos.*

LA CULTURA I LA EDICIÓ

ENCICLOPEDIA CATALUNYA

COMENTARI MARGINAL

ACABEM de llegir el llibre quart d'aquesta enciclopèdia. «L'Aptitud econòmica de Catalunya» per Carles Pi i Sunyer, amic dilecte i caríssim mestre.

No sabriem pas passar de llarg callant per més temps la forta simpatia i fervent admiració que sentim per aquesta obra i aquest llibre ni la bella impressió que la seva concepció i desenvolupament ens ha suggerit.

La densitat editorial a Catalunya—ara com ara és el fet més rellevant i irrecusable—constitueix la representació més genuïna de la seva vitalitat. I la vitalitat essencial en el món orgànic és sempre la prova més certa d'una existència integral. La activitat catalana ara es manifesta preferentment en el camp de la cultura i la cultura catalana té un fort prestigi i una excel·lent cotització internacional. La meritòria «Fundació Bernat-Metge», «Els nostres Clàssics», «Fundació bíblica catalana», «Enciclopèdia Catalana», «Enciclopèdia Catalunya», Col·lecció Popular Barcino», «Col·lecció Sant Jordi», «Editorial Catalana», «Biblioteca Catalònia», «Monografies d'art», «Monografies Mèdiques», i moltes d'altres no menys prestigioses representen la magnitud d'un esforç editorial que és la impulsió i força motriu d'aquest moviment accelerat, ascendent i progressiu de tota la intel·lectualitat catalana.

En la constatació, però d'aquest fet—tan eloqüent i confortable—s'iniciava basardament un gros problema que convenia plantejar: el domini gairebé exclusiu de la cultura literària i llur preponderància per damunt de les demés activitats culturals. Catalunya amorosament habillada pels seus bons fills, lluia, i llueix mantells i joies molt preuades que l'embelleixen deliciosament i escauen admirablement a la seva graciosa i gentil fesomia, però Catalunya, com aquella gran reina llegendària, enamorava i seduïa rumbejant-se airosa per l'espai mentre restaven encara inédites les valors més essencials de la llur personalitat i molts catalans ignoravem els orígens i evolució de les principals manifestacions característiques del seu poble, el desenrotllament de les seves institucions, el desdoblament de la seva política, de les seves activitats típiques i de la seva vida interna, les fases més principals i els períodes més rellevants de la seva vida externa, la juxtaposició i estratificació dels elements que han contribuït a la formació de la seva personalitat; la varietat d'influències que, en les distintes èpoques han matitzat diversament la seva fesomia moral, deixant empremta marcada en el seu esperit i en el seu temperament i desconeixen la nostra potencialitat econòmica, la nostra geografia física i humana, el nostre patrimoni artístic i arqueològic, les institucions de dret, i no teniem una visió precisa dels fonaments tradicionals de les aspiracions populars.

L'exclusivisme editorial literari, negligint involuntàriament les demés manifestacions culturals, ens podia portar sense endonar-nos-en a un estat passiu que fóra la trava més forta posada a l'expansió intel·lectual de Catalunya i que produiria inconscientment una minva sistemàtica de la seva personalitat. Cal aspirar a una justa proporcionalitat. Cal conservar, àdhuc en els moments presents d'una màxima acceleració, el ritme acompassat de una justa proporció. Cal que paral·lelament a la cultura literària existeixi forta, l'altre cultura que hom ha convingut en nomenar, genèricament, cultura general. Solsament així la nostra cultura és basarà damunt del setial inexpugnable de una sòlida erudició. Solsament així podrem aspirar a una personalitat i una cultura integral com escau a un poble intel·ligent i sensible amb una ànima oberta a totes les nobles disciplines de l'esperit.

Per temps la cultura catalana semblava resignada a l'amagatall eventual de un esport deliciós i les especulacions literàries com artístiques i científiques eren patrimoni gairebé exclusiu dels snobs intel·lectuals. Però, circumstàncies excepcionals l'han rellevat d'aquest concepte, i han accelerat l'evolució: els erudits catalans en desesixer-se de petites cabories marginals empengueren decididament els camins de l'estudi i anàlisi i tot Catalunya avui segueix les seves petjades. La pruija d'erudició ja no és una tafaneria dels desvagats sinó la recerca d'un mestratge de la nostra espiritualitat.

Les recerques començades, des dels primers dies de la nostra renaixença, però, es produïren generalment d'una manera espontània i dispersa sense altra cohesió que l'ideal que les movia.

Bé és cert—ha observat algú—que a la iniciativa particular i a la persistent i lenta tasca de les societats erudites s'afegia aviat l'obra col·lectiva de l'I. d'C. C. i la política cultural que ha donat un impuls considerable a aquestes investigacions, però, en general, el resultat d'aquests esforços cal cercar-lo ara en publicacions i fulles de valor desigual, l'acoblament i crítica de les quals demana una atenció i un temps robat, la major part de les vegades a l'essència de l'estudi. Calia recopilar i inventariar aquesta producció escampada, elaboració de tants d'afanys i fruit de tants d'esforços.

En aquest moment apareix l'«Enciclopèdia Catalunya». Si l'«Enciclopèdia Catalunya» no fes altra cosa que l'inventari i balanç de les recerques fetes, ja seria una empresa lloable; ho serà més si compleix el seu propòsit de donar obres originals bastides damunt de les obres velles i valorades amb les aportacions inédites dels especialistes. L'empresa pot reeixir en part o totalment, però solsament el seu intent ja serà un bell esforç de generació.

Tenim al davant el pla editorial d'aquesta col·lecció. Totes les llurs integracions són primordials, cap qüestió essencial no hi és negligida. Els erudits catalans més especialment preparats sobre cada tema són al front d'una secció i professors eminents proveïts de l'utilitat més afinat col·laboren a aquesta obra.

«Geografia».—dctor. Pau Vila.—donant una imatge esquematitzada de la Catalunya històrica amb València i Balears i una idea de la fesomia peculiar de cada comarca. «Economia»—dctor. Pi Sunyer—essent la potencialitat econòmica de Catalunya el nervi de la seva força dinàmica i el centre de la seva resistència i vitalitat seculars. «Art i Arqueologia»—dctor. A. Durán i Sampere—fidelment representatives de l'evolució de la cultura del nostre poble i oferint una visió de conjunt de llur valor ètnic i cultural. «Història»—dctor. F. Valls i Taberner—reunint esquemàticament els elements essencials de la cronologia referents al nostre passat i fent sentir una admiració conscient i una visió clara de la nostra perspectiva històrica. «Religió»—dctor. P. Miquel d'Esplugues—essent ell Cristianisme la més antiga de les nostres valors primàries integralment subsistent. «Dret»—dctor. R. d'Abadal—traducció jurídica de les relacions humanes i naturals ardidament estructurades pel nostre poble a través de la seva evolució històrica, política i social. «Etnografia»—dctor. G. M. Batista i Roca—estricteament informadora de l'ànima popular i mostrant les possibilitats de una futura reintegració espiritual de Catalunya «Idioma i Literatura»—dctor. Ll. Nicolau d'Olwer—lentíssima elaboració de tot un poble, consubstancial en ell, i expressió viva de totes les activitats culturals en tots els moments de la història.

Una enciclopèdia aixís orientada ens ofereix, en conjunts, una visió panoràmica de Catalunya estudiada amb la necessària perspectiva en el temps i en l'espai i representa la més oportuna, més escaient i més vasta empresa de divulgació que mai s'hagi dut a terme en la nostra llengua. La forma clara i precisa com són escrits aquets volums, la seva esplèndida presentació, la manera objectiva i rigurosament científica com són redactats, els fan doblement apreciables. Demés una obra aixís concebuda us lliurarà airosament de l'aclaparament feixuc de concepcions fantàstiques, o l'avidesa de un índex alfabètic o aquella senectud enarvant de un inventari exarreit, excessivament recarregat amb noms i dades, cites i referències, relacions i descripcions més o menys literàries, i on aquella justa ponderació que ha d'haver-hi entre la documentació pròpia i la documentació aliena, es trenca apriorísticament a favor d'aquesta. Encara més, l'obra recolza sobre una estructura purament objectiva i se'n beneficia la fidelitat de la visió dels fets i l'equanimitat de judici en llurs constatacions, aixís el que l'enciclopèdia perdi en llument retòric i expansió didàctica ho guanyarà en exactitud i solidesa.

L'estudi aprofundit dels temes encetats ja ha originat un cas inicial, que és una revelació i un bell pressagi. Hom temia que la insuficiència de materials limités les proporcions de l'obra: dels quatre volums publicats solsament. «La Cerdanya» per en Pau Vila, mercès a un voluminós text, ha exhaurit el tema que li era assignat; els autors dels tres restants han tingut que dirigir-se a l'editor per tal de publicar un segon volum a cada tema. Pi Sunyer ens promet un segon volum a «Aptitud econòmica de Catalunya» per tal de presentar la formació i gènesi de la psicologia econòmica catalana; Feliu Elies enquireix amb prou feines en el primer «La Escultura Catalana Moderna» deixant per el segon «Els Escultors Catalans Moderns» i Nicolau d'Olwer es veu obligat a separar «La Expedició Catalana a la Mediterrània Oriental» de «L'Expedició Catalana a la Mediterrània Occidental».

Ara bé: «Enciclopèdia Catalunya» primordialment preformadora de la nostra intel·lectualitat racial, en refusar les formes convencionals de la enciclopèdia clàssica, és clar que no preté pas equipararse-hi; llavors, no cal pas confondre les seves mides proporcionades, a la magnitud i imponent de una «Enciclopèdia Espasa», d'un «Grand Dictionnaire Universel du XIX siècle» de P. Larrouse, o d'una «Grand Encyclopedie» de Berthelot, o un «New International Encyclopedia». Tan se val, «Enciclopedia Catalunya» guiada solament per l'excelsitud d'aquella concepció maragalliana quan afirma que l'ànima d'un poble no és més que l'ànima universal que traspua a través de la terra, vol oferir a la humanitat un matís, una radiació, una vibració més de la nostra personalitat, sense comparacions ni odís, llances ni blasmes, però amb la severa i forta dignitat que dona la prova mil·lenària de la permanència a través dels segles.

Una obra com aquesta no pot pas deixar d'interessar a cap home que tingui clara consciència de la seva arrel ètnica i la seva comunitat col·lectiva. Una obra aixís és quelcom ferm i perdurable i un solidíssim argument contra aquella tesi excessivament generalitzada que considera a la cultura com amagatall circumstancial de l'ànima de la terra. Siguem sincers. No hipotequem el futur que és ple de possibilitats. Creiem, entre tant, en el present.

FRANCESC XAVIER RIERA

JOAQUIM BIOSCA

NOTES PER UN ESTUDI

LA primera exposició de Joaquim Biosca data de 1906. La seva revelació, doncs, fou en una època ben significativa, la influència de la qual tant va fer-se sentir dins l'art i les lletres catalanes. Ibsen, Gorki, Tolstoi, eren els noms que omplien tots els esperits inquiets, tots els joves intel·lectuals d'aquella època que ja hem anomenat *anàrquica*, portaven a dins, a punt d'esclatar, el foc de totes les rebel·lions espirituals. Cada jove es sentia eridat un nou apòstol, d'una nova causa. Els miserables, els caiguts, els humils, eren a l'ordre del dia, i hom feia aprenentatge de redemptor amb la quantitat de bona fe més gran que es pugui imaginar.

Però, tanmateix, malgrat i la seva influència, el moment fou vençut i no es perllongà tant com feia esperar. Els hereus dels homes que feien esplendorós per la col·lectivitat, els finals del segle XIX, foren universitaris, i del «apostolatge inquiet i revolucionari» es passà a la simple facècia de la Rambla, i a la anècdota de Jocs Florals. Això en literatura. En art, hi hagué potser no tanta desfeta perquè París fou la salvació. Es l'hora dels desplaçaments, que no hem pogut encara veure i per els quals tenia sempre pintors, grans pintors que París ens retorna coberts de Glòria...

De tota aquella època, Isidre Nonell, fou la víctima prematura més representativa.

Joaquim Biosca, company i camarada de Nonell, tenien el taller en el mateix pis—va recloure's dins ell mateix, perquè l'ambient ofegava les seves inquietuds. Veí vençut el moment dins el qual havia obert l'esperit i el jove, amb neguits d'apòstol, es convertí en solitari anacoreta.

Vint anys de treballar, lluny del brujit del moment, aportant no més el seu nom en manifestacions de conjunt, són tota la seva llorajada vida en Part.

Un dia és a Madrid que triomfa esplendorosament en un saló de tardor, on hi ha enviat un parell de teles: un altre a París en els *Independents*, on la seva aportació constitueix el gran triomf de l'art pairal. I un dia i un altre dia, revistes i diaris escrits en totes les llengües ens venen a recordar la tasca persistent del puixant pintor català.

Quin dia, doncs, podrem vencer la seva resistència i tindrem la satisfacció de veure a Catalunya una manifestació de l'obra de Joaquim Biosca? El cor ens diu que no tardarà gaire, perquè la curiositat va despertant cada dia a l'entorn d'aquest pintor que sempre ens ve d'Europa, sense que es mogui del cor mateix de la nostra Rambla.

Joaquim Biosca és un instintiu i un entusiasta. Per això mateix, més enllà de romanticismes, d'academismes, de clàssicismes i per sobre de totes les escales i tendències pictòriques, es complau, orgullós, en mostrar i afirmar la seva independència absoluta, que és el primer element de valorització de la seva obra, sota la llum de madona intel·ligència.

No és la fuga de l'instint, en llibertat, ni l'expansió dels entusiasmes, del moment irresponsables, que justifiquen moltes manifestacions. És, senzillament, un art responsable que no accepta altre control que la sensibilitat afinada d'un esperit cultivat.

Algú ha nomenat la semblança de Nonell amb alguns quadres de Biosca: Ningú millor que l'il·lustre catalanòfil A. Schaeffer, l'autor de les *antologies catalanes de poetes i contistes en llengua francesa*, ho ha fet notar en la Revista belga d'art «La Nervie»: «Llur generositat natural—dir el mana cap els tipus miserables i humils, però en el canvi del gran Nonell, més que en realisme exterior, és sobretot la realitat interior del tipus, la realitat ideal, el que tempta el pínzell de Biosca; per la mateixa raó difereix tècnicament. Nonell resta un pur colorista, i Biosca un pintor de mitges tintes i d'armonies insensiblement matisades.

Cal esguardar els seus paisatges i els seus retrats per comprendre aquesta gran veritat. El seu pur impressionisme, no és mai blampant ni estrident sinó que a la manera de Manet o dels veritables impressionistes, resta invariablement el pur interpretador de tota la simfonia interior de joia o de dolor.

Es pot objectar també, com algú ha fet a algun altre pintor, la seva fugida de la tradició mediterrània, acostant-se més aviat a l'esperit nòrdic. Però tan mateix això ja no compta pels qui, com Joaquim Biosca, poden contribuir a la creació d'una tradició personalíssima i notament pairal, dins l'art històric de Catalunya, per sobre de tots els sentimentalismes més o menys acceptables.

JULIÀ GUAL

Mataró, agost de 1927.

PAISATGE DEL VALLÈS

(Pastell)

Un dels darrers grans èxits de J. Biosca al «Saló dels Independents» de París.

NIT A MUNTANYA

DEL CAMP DE TARRAGONA

=Bona nit i bona hora!— ha dit el vell
i s'ha perdut en la tenebra pia.
El silenci s'ha estès darrera d'ell,
que el seu trepig la fosca l'engolia.

El llum que m'ha penjat vora el capsal
titil·la i espurneja.
Pel finestró més alt
es veu lliscà un estel que es fon d'enveja.

Dorm ara el lloguret com un infant
a la falda de la muntanya aspriva.
La cambra que m'han dat és la més gran:
té la paret del fons de roca viva.

Si hom hi escolta a frec encuriosit
sent brunzi el vent que arpeja el pi i la canya.
Oh! cingle escantellat per l'home ardit,
pardell clavat al cor de la muntanya.

Que forts que deuen sè els fills engendrats
en aquest llit tocant a la cinglera!
I els que han finat damunt, partint alats,
de l'infinit ja saben la drecera.

ara la cambrà és lliure de dolor
i el pler no la captiva
La imatge del Senyor
damunt la calaixera es fa més viva:

Que llum com una flama d'or i argent
i es fon la creu en la penombra santa
i els ulls va descloent
el Crist que s'ageganta.

La pó em fa apagà el llum
i esborronat al llit m'oculto destre,
i amb un xiquet de febre que em consum
veig els dos ulls a fora la finestra:

Són dos estels de viu parpellejar
com aquells ulls que m'han fitat suara
i em miren dolçament del cel enllà
i em fan la nit més clara.

I sota el seu mirà aconhortador
m'adormo dins la pau de l'hora austera.
Demà potsè em desperti una cançó
dels batadors de l'era.

R. BLASI I RABASSA

LES SERRÈS PAIRALS

Les muntanyes olotines
de bellesa tan gentil
amb verdors esmaragdines
se vesteïren per l'Abril.

Sos vestits la primavera
matisa de rics colors
i broda, cantant riallera,
les raudes amb belles flors.

I amb les calitges formoses
i la llum del bon mati
teixeix gases vaporoses
blavejants com flor de lli.

Damunt de ses atles testes
de celsties transparents
hi blanquejen les congestes
com caputxes escaldants.

Són finament perfumades
de ferigoles i pins
i arengues de flors gemades
espigols i romanins.

Fresc oreig hi remoreja,
hi refilen rossinyols
i la natura hi salmeja
fresques fonts i rierols.

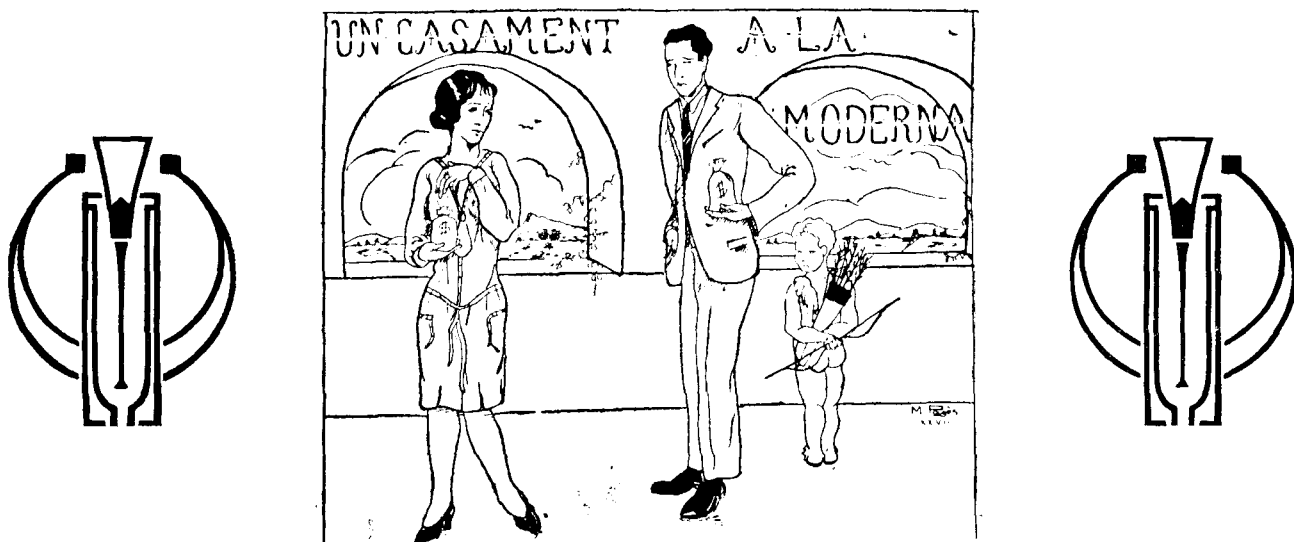
I a dins de cada boscuria
ocellets refuladors
concerten bella cantúria
vora el niu de sos amors.

Ses bel·leses són immenses
en son color transparent
i les llums hi són intenses
a mig dia i sol ponent.

Recorden de ma infantesa
falaguera il·lusions,
bells somnis de juvenesa
i primerenques cançons.

En tot temps de nit i dia
jo les contemplo amb encís
me plau fruit sa poesia
que recorda el Paradís.

MARIA MERCÉ DEVESA

EN Salvador era l'hereu més ric del poble, tots els boscos, camps i vinyars, que es veien a tres hores al voltant, eren seus. La Marcelina era la pubilla més rica de la vila, podia fer cinc hores de camí, trepitjant sempre terreny seu.

Per a aquesta sola circumstància, els pares de l'un i de l'altra pensaren que l'hereu *faria* per la pubilla i la pubilla per l'hereu i, sense que els fills en sapiguessin res, començaren a pactar el casament.

Hi han paresque es constitueixen en dictadors dels cors dels seus fills, sense comprendre que atenten amb el més sagrat de la llibertat humana. Els juheus no creuen que encara Déu hagi vingut al món; els que volen tenir esclaus obren com si pensessin com els juheus.

Aquest procediment fins avui era privilegi exclusiu de l'aristocràcia, però ara la costum s'ha *democratitzat* tant, que fins les classes més humils segueixen l'exemple de les classes aristocràtiques. Veus-aquí un cas que amb la democràcia s'ha mort a la democràcia.

Alló de preguntar: és bona?, és educada?, és estalviadora?, sap administrar bé una casa?, si es tracta d'una noia, o té bona conducta?, té bons sentiments?, és treballador?, és intel·ligent?, si es tracta d'un jove, ja no se'n resa, això ja ha passat a la història; el segle XX no està pas per aquests *romansos*; ara s'és més lacònic; no més es fa una pregunta: és ric?, és rica?, i, en cas afirmatiu, el casament es tira endavant, o, si no, es tira endarrera.

Com i l'ésser ric fos el compendi de totes les virtuts i la sola causa de la felicitat suprema!

Ara, res de poesia, res d'idealitat; tot prosa vil, tot pur positivisme. Ara el casament és una indústria, un negoci com qualsevol altre; per això avui el maridatge no és la unió de l'home i la dona, sinó l'amistat del mascle i la femella.

* * *

En Salvador i la Marcelina, com tot mortal, tenien les seves inclinacions i per cert ben diferents de les que realitzaren, però mataren en flor els nobles impulsos dels seus cors deixant a qui estimaven, sense comprendre que així feien un assassinat alevosament, però eren persones *manades* i com mansos borreos (sense esquilar) s'inclinaren guapo guapo, a fer la voluntat dels altres, que per a resignar-se a semblant sacrifici, no hi ha com no tenir dignitat ni honor, que els que en tenen no es venen.

El casament ja estava *decretat* en la inescrutable avarícia dels seus pares; no més faltava una cosa: mirar si *convenia*. I com ho feren?, preguntaran vostés. De la manera més senzilla: consultant-ho a la saviduria suprema, a la que és infalible parlant *ex-registre* i en matèria de casaments prosàics: la hipoteca.

Oh, la hipoteca! Ella no s'enganya mai; que a vegades vostés veuen un home que és un tros de carn batejada i la hipoteca els hi diu que és intel·ligent, actiu, treballador, etc., etc. (que l'ésser ric, avui, vol dir per a molts, tenir totes les qualitats, sentiments i virtuts reunides), no'n dubtin més, eren vostés que anaven equivocats; que en veuen un altre que és tronera, un perdut, un incapaç de guanyar-se la vida, i la hipoteca els hi diu que és un bon ric ¡ai! vull dir un bon xicot, no hi posin repar, la hipoteca té raó; que veuen, més clar que la llum del dia, que es tracta de una noia gandula, eixebrada, sense cervell ni cor, d'una d'aquelles noies que necessàriament han de fer desgraciats als pobres que les arrebreguin, doncs si té *calés* la hipoteca els hi dirà que el que es casi amb ella serà feliç i ja hi poden pujar de peus, ja venran com la hipoteca té raó, ja veuran com efectivament, el que s'hi casi serà... un infeliç tota la vida.

ESCOLA OLOTINA

ESTUDI

PRAT DE LES INDIANES

(Col·lecció Vda. de Marian Vayreda)

Originals del genial i malaguanyat pintor Joaquim Vayreda

A n'aquell parell la hipoteca els hi digué que serien feliços, que tenien moltes qualitats i moltes... dobles de quatre. Aleshores més que mai trobaren que el casament *convenia*.

Des d'aquest dia fins trobaren que s'estimaven molt i a fe que l'un poc sabia de l'altre quina ven tenia, com que encara mai s'havien vist. Oh! aixó dels diners fan miracles! Ja pot haver-n'hi d'obstacles, que els aplanen tot seguit; bé és de sentit comú que el cor no es mana, doncs quan els diners fins manen al cor, ja està dit tot.

La venda; ai!, sempre m'equivoco! vull dir el casament, ja estava gairebé solucionat, no més faltava una cosa: fer els capítols.

Els capítols en casaments negocis, que s'arreglen o desarreglen a càl notari, són una mena d'escriptura mercantil de les que fan dos o més quan s'uneixen amb raó social per a explotar una indústria qualsevol, amb la sola diferència que en aquest cas el comerç és legal i en l'altre és il·legal i més que il·legal, simoniac, perquè és mercadeixa amb una cosa sagrada, amb tot el demás hi ha verdadera paritat, perquè tot hi està subgecte a quiebres, suspensions de pago i dissolució de la societat, solzament que, en el comerç del amor, de les suspensions de pago s'en diuen *disgustos* i de la dissolució se en diu *divorci*.

En Salvador es casà amb la pubilla i la Marcelina es casà amb l'hereu, però no es casaren en Salvador i la Marcelina, que per aquets sols noms no s'haurien pas casat, perquè tots dos es casaven pels diners; aixis és que l'un no es podia pas burlar de l'altre, perquè tots dos eren enganyats i enganyadors a la vegada.

El casament es feu amb molt de luxe, amb gran fastuositat, però en el goig dels nuvis no hi prengué pas part l'esperit. En aquest casament totes les més baixes passions hi tingueren representació, la avarícia, la vanitat i l'egoisme, per la especulació; solzament l'amor brillà per la seva absència.

El casament ja estava fet; els pares d'En Salvador cobraren una bona picassada de diners, que també cobren, en certs cassos, els amos d'un cavall, d'un toro o de una altra bèstia destinada a la reproducció.

En el món tot és un comerç; qui negocia amb bous, qui negocia amb parracs, qui negocia amb casaments; però el comerciar amb el sagrament del matrimoni em sembla que ha d'ésser un negoci molt exposat.

El nuvi vegé augmentada considerablement la seva riquesa i, ben mirat, en cassos com aquest els diners són ben necessaris, entre tant serveixen per a buscar a fora la satisfacció que no es troba a casa,

Els pares de la Marcelina estaven ben contents d'haver casat la noia amb un ricàs; eren d'aquells pares que donen les noies a qui té més diners.

Hi han pares que, per casar les seves filles, les subasten, com fan els firatans amb els saldos rebregats. El comprador d'aquesta mena de *mercaderia* es queda amb *gènere* i diners, en aquest punt aquesta *mercaderia* està a més baix preu que cap més, ja que en tota altra classe de gènere el que compra paga i aquí encara cobra.

Aquell enllaç no era la realització d'un ideal, sinó el de un egoisme, no era la unió de dues voluntats, sinó la unió de dos patrimonis.

La nova del casament corregué per tota la comarca.

I la gent vulgar, les ànimes mesquines i els esperits baixos, que tot ho miren baix el misserable prisma del diner, al parlar d'aquell casament exclamaven.

—;Quina sort!

* * *

El diner, en lloc de fer la sort, moltes vegades fa la desgràcia. Solsament l'amor veritable pot fer la felicitat, perquè d'ell s'alimenta la ànima.

Sense uirse els cors, no s'uneixen els patrimonis ni es fussionen les rendes.

Les riqueses que no són foses amb el gresol de l'amor, ja mai es fonen bé, la seva fosa, en tot cas, és aparent i es desbarreja amb facilitat.

Aixís succeí a n'els dos casats per la avarícia. En Salvador i la Marcelina jamai, parlant dels seus patrimonis, digueren el desinteressat *el nostre*, sinó l'egoista *el meu, el teu*.

Moralment, els fills de les famílies formades, no per la realització d'un ideal, sinó per l'afany de fer un negoci, són fills falsos, perquè no són fills de l'amor, sinó de l'egoisme.

Escassament uns dos anys havien passat des del dia del seu casament, quan ja feien diligències per entaular el divorci; vivien molt malament, entre ells dos no es creuava res més que el regany continuat, La nova del seu mal viure s'escampà per la comarca.

Llavors, al parlar q'aquell casament, tothom exclamava:

—;Quina desgràcia!

LLUIS TORRAS I NATÓ

(Del llibre «Garbells de Fajol».)
Il·lustracions de Miquel Pagés

L'ACTUAL RENAIXEMENT CRISTIÀ

(Al marge de la *Col·lecció Sant Jordi*)

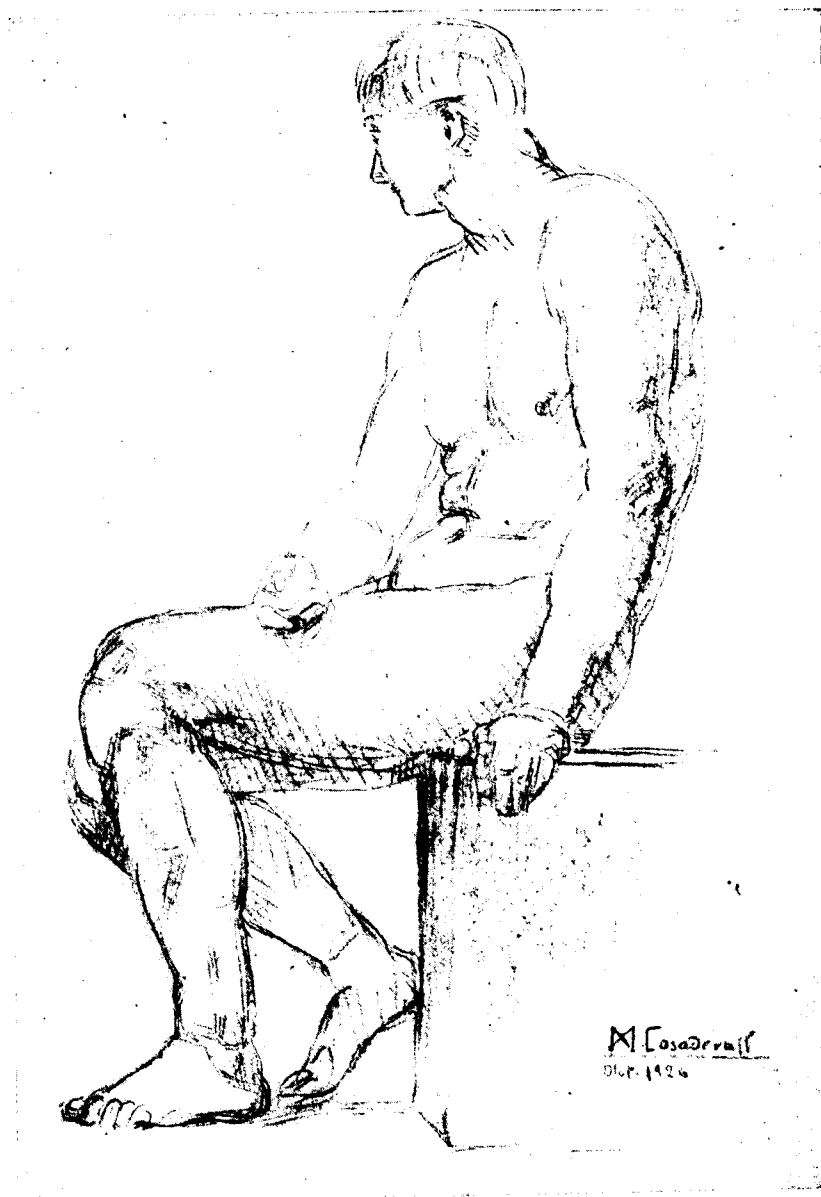
UN moviment ben característic dels nostres dies en l'ordre cultural és el que—ampliant el sentit d'una frase feta—podriem anomenar de *renouveau catholique*, que s'inicià abans de la guerra de 1914, que després d'aquesta ha arribat a penetrar tot el món intel·lectual i artístic i que no és altra cosa que la restauració de l'esperit cristià en la ciència i en l'art; és l'aplicació a la cultura del lema de Pius X: *Instaurare omnia in Christo*. Fóra un estudi tan interessant com difícil el dels seus orígens i de les seves característiques i desenrotllament, però, d'una manera lleugera, podem dir que fou el contracop lògic de la dissolució materialista, que en tots els camps culturals imperava en el darrer terç del segle passat. Precisament en mig de les tenebres d'aquella època veiem els primers símptomes de regeneració; en els camps filosòfic i teològic, el moviment anglès que Newman acabdillava i que portà el puseysme a la seva conseqüència, l'ingrés a l'Església Romana, el cas de Solowiew—el Newman rus—la restauració litúrgica dels benedictins sota la direcció de Dom Guéranger, les campanyes i estudis apologètics i filosòfics dels francesos Gratry, Dupanloup, Monsabré, D'Hulst, Pie, etc., i, sobretot, la restauració tomista, iniciada pels dominics amb Zigliara i González al davant i per l'italià Augusto Conti i impulsada per Lleó XIII amb la memorable encíclica *Aeterni Patris* i amb la protecció dispensada als dominics esmentats, a alguns jesuïtes com Mazzella i a Mercier, el fundador de l'Escola de Louvain; en el de les ciències morals, l'escola de la Democràcia Cristiana i la d'Angers, en el de les ciències positives, algunes figures isolades, i en el literari, el renaixement de la poesia cristiana i les conversions de literats. En acabar aquest període preparatori, l'ambient cultural era encara contrari en general al catolicisme, però aquest ja s'era infiltrat dintre de la vida científica i artística d'una manera remarcable; tornava a estar en una situació semblant a la de l'època romàntica, però amb bases més fermes.

I fou en els anys immediatament anteriors a 1914 que el canvi s'accentuà. La teologia i la filosofia tomistes progressaven admirablement sota la protecció pontificia; la literatura també era cada dia més influïda, i el gènere assagístic donava figures notabilíssimes al camp catòlic; bons senyals del temps eren els casos d'Ernest Psichari i de Giosuè Borsi, fillols de Renan i de Carducci respectivament, que es convertien sorollosament i morien a la guerra poc després d'una manera exemplar. La gran tragèdia de 1914-1918 semblà que acabava de preparar els esperits. El nostre període de post-guerra ha vist afermar-se sòlidament el moviment cristià i estendre's extraordinàriament. Avui el tomisme es troba en un estat verament satisfactori i ha extès la seva activitat a camps com el de la història de l'Escolàstica, el de la filosofia dita científica o experimental, respecte de la qual semblava mostrar un temps un cert allunyament, el de l'Estètica, tan abandonat abans al hegelianisme, el de les ciències morals, etc. I la literatura i l'assagística cristianes creixen també constantment. I fins fora del camp catòlic la preocupació religiosa és intensíssima. Citar noms en tots aquests ordres fóra feina llarga. És clar que les tendències perniciososes són fortes i nombroses, i només cal assenyalar el modernisme—la gran heretgia moderna—considerat erròniament en decadència per alguns i que dóna, ben al contrari, mostres de forta vitalitat, alguns sistemes filosòfics de moda que, per un o altre camí, van a raure al panteisme, el paganisme radical de Maurras, l'espiritisme, extès sobretot en les capes baixes del món intel·lectual, el freudisme i, fora de l'ordre intel·lectual, la literatura sensual. En el mateix camp catòlic són indubtablement inquietadores la manca de solidesa que podria venir del fet d'exagerar l'afició al gènere superficial que és l'assaig; la tendència al modernisme contra la qual l'autoritat pontificia combat constantment i que porti la condemnació d'obres d'homes tan solvents com Duchesne i Battifol que donaren en aquestes avinences bella mostra d'acatament a les disposicions del Papa; la resistència al tomisme integral que hom nota en certs centres per esperit d'escola; la deformació dels principis democràtics i autoritaris compatibles amb l'ortodòxia. Però, gràcies a Déu, la millora és ben visible i podem esguardar l'esdevenidor amb confiança.

* * *

A la nostra Catalunya també aquestes activitats es manifesten fa uns quants anys. És veritat que durant algun temps hi hagué com una certa por de manifestar en l'ordre cultural les conviccions religioses, però aquell període pot donar-se ja per liquidat. Ara comptem amb un nucli de filòsofs tomistes ben remarcable i, sobretot, prometedor, amb un nombre respectable d'homes de ciència de conviccions fermes i amb una literatura cristiana molt digna d'estudi. Tot això ha donat lloc a una sèrie d'empreses de cultura religiosa que ja comencen de cridar l'atenció fora de casa; és precisament una d'aquestes que ens ha suggerit les consideracions precedents, i val la pena de parlar-ne. Es tracta de la *Col·lecció Sant Jordi*; el meritíssim editor Josep M.ª de Casacuberta tingué l'idea d'empendre-la i n'encomanà la direcció a un dels més eminents escriptors catòlics de Catalunya, En Josep M.ª Capdevila. El pla d'aquesta empresa és la divulgació del pensament i el sentiment cristians en tot el que sigui possible; a tal fi la *Col·lecció* donarà extrets de les obres dels principals escriptors catòlics, resums de la doctrina catòlica sobre les més importants qüestions, descripcions de les grans obres de l'art cristià, i compendis dels diversos aspectes de l'història de l'Església. La finalitat és, doncs, excel·lent; és una necessitat de tot esperit refinat i culte la coneixença integral

ESCOLA OLOTINA

ACADÈMIA

Dibuix al carbó per Martí Casadevall

del Cristianisme; no hi fa res, com deia En Capdevila en iniciar-se l'empresa, que es tracti de persones allunyades de la vida pròpiament intel·lectual i artística o bé dedicades a activitats culturals diferents de les religioses; en una matèria que és la més fonamental tots hi hem d'estar interessats, i no hi ha dubte que l'home culte s'hi ha d'interessar com a tal; heus-ací un instrument que facilita poderosament aquesta tasca en el seu primer període, el d'iniciació.

Fins ara han sortit vuit volums, que ja formen una col·lecció interessant. Hi trobem una mena de tractat de cortesia cristiana extret de Sant Francesc de Sales per l'il·lustre director de la Col·lecció En Josep M.ª Capdevila i acompanyat d'un pròleg de l'eminent pensador P. Miquel d'Esplugues, uns sermons de Sant Agustí triats, traduïts i prologats pel savi llatínia Joaquim Balcells; uns sermons de Bossuet, de la traducció i estudi dels quals ha tingut cura En Capdevila; el tractat sobre l'educació de les noies de Fenelon, prefaciats per Mossèn Riber, el gloriós poeta, i traduït per la senyoreta Concepció de Balanzó que amb aquest treball inaugura brillantment la seva vida literària; dos estudis sobre art cristià de Catalunya, *La Catedral de Barcelona* per l'autoritzat crític d'art Feliu Elias i *La Catedral de València* per el culte crític Francesc Almela Vives; una breu història literària dels primers segles cristians del culte sacerdot tortosí Mossèn Tomàs Bellpuig, i un treball sobre Sant Jordi, en l'aspecte històric i en el llegendari per l'il·lustre historiador Ramon d'Alós-Moner. Cal felicitar el director, editor i col·laboradors d'aquesta empresa i desitjar la seva continuïtat.

JOAN DE GARGANTA

S C H E H E R A Z A D A

I

*Quan baixen a la terra les tenebres
i moren a Occident les resplendors,
comencen a fer presa estranyes febres
en el cor del tirà, sedent d'horrors.
Caient llavors rítmica i pausada,
com en la dura penya el degotís,
la veu de la soldana Scheherazada
subjuga Schariar amb son encís.*

II

*Hores després, la bella narradora
inclina el cap en cerca de repós,
i en braços d'una son reparadora
reprèn la vigoria el gràcil cos.*

*I al despertar, fruit de sa victòria,
quan brilla als minarets l'or del malf,
trena la blanca dama una altra història
per quan vindrà el crepuscle vesperí.*

III

*Aixís en cicle màgic cobren vida
a l'eco del conjur imperiós,
hurís de la beutat més exquisida
que animen tot un món meravellós;
i així esvaeix les ombres de tristesa
amb la llum de relats jamai oïts,
i amb el seu art manté la mort suspesa
durant l'espai de mil i una nits.*

JOSEP M.^a DE GARGANTA

CRISTÓFOR DE DOMÈNEC

Cristófor de Domènec, Filòsof català, suava traspasat, que havia col·laborat a REVISTA D'OLOT

que ha fet hereva a Catalunya d'una obra portentosa, com a testimoni de cívic respecte al lluitador, el qual bregava per la superació de l'Home, nosaltres des d'aquestes planes, amb motiu de la seva mort, rendim el tribut de la nostra més fèrvida manifestació de sentiment.

AQUESTA vegada no han ressonat les campanes als quatre vents, ni han quedat envaïdes les rambles de la gran urbs al pas d'un cadàver, ni han aparegut els diaris atapeïts d'articles necrològics, però, en el fons de la consciència dels homes de cor i dels homes de pensament, ha estat profundament sentida la mort d'aquest gran heterodox, conegut universalment, gosariem a dir, per Cristófor de Domènec.

Cristófor de Domènec, que deixa escrites quaranta mil quartilles i acabats quaranta llibres, havia publicat ací i allà només articles, contes, comentaris i estudis filosòfics; mes, en mig d'aquesta obra dispersa, prengué un relleu tan formidable la seva personalitat que, des de l'home inadaptat al pare de tots els insotmesos del demà, li han estat possibles els sens nombre d'adjectius aplicables a l'anàrquic iconòmac que es cremés en el foc de totes les rebel·lions.

«Brand», l'heroi de tota cosa establerta, ei disconforme, el rebel, el protestatari del seu únic llibre publicat, «Carnet d'un heterodox» ha retingut com una ombra amorfa del seu propi ésser a Cristófor de Domènec, el cavaller, el generós, el sofer, el dissortat, el dolorós i el que, pel damunt de totes les seves virtuts i les seves intemperàncies cerebrals, s'aixecava com un gran pensador i com un gran afectuós de la bondat.

Com a record de l'home estimat de tots els que el tractaren, com a devot reconeixement al filòsof

SENS EL NÍMBER D'UN ESTEL

*Sens el nimbe d'un estel
nit glacial, entenebrida,
ets l'imatge més fidel
de ma vida sense vida!*

UN NUVOL BLANC

*Un nivol blanc bo i passant
ens ha arruixat una mica
i m'he dit:—Dolor d'infant
que després riu, si somica.*

A UN ORFE

*Un poema de dolor
és infant la teva vida
cada pas la gran lliçó...
ai demà, quina florida!*

JOSEP CARNER I GARRIGA

ESCOLA OLOTINA

Aiguatinta per Pere Gussinyé

* * *

*Sonin pifres i clarins!... Els canyars al vent tremolin!
Vingui la mar coratjosa, desfermada per l'oreig.
Sota el sol d'or d'aquest dia,
volin les gavines blanques, i amb llurs xiscles de follia
pregonin al món la joia triomfant del meu festeig!...*

*Corri el genet de l'Amor per l'ombria del boscatge;
Ompli de claror la selva i deixi un rastre d'argent.
Obrin els pins la teia perfumada;
ressoni timba avall la torrentada
l'himne d'amor perdurable, vencedor d'aquest moment!*

*Tremolaran de goig els aires de la terra;
palpitarà en la llum la gran claror del cel;
esclatarà la vida en tota cosa,
i fins el viure quiet, que eternament reposa,
es sentirà estremit d'un nou anhel....*

*Dalt dels cims transfigurat, com l'heroi d'una proesa,
tot el meu ésser lliuraré a l'espai,
i aquesta enfervorida embriaguesa,
s'expendirà per la naturalesa
batent en l'infinit per a no fondre's-mai.*

*Fos ella Psiquis radiant de blancor i de nuesa,
per a consagrar les noces, volant per l'immensitat;
Lliure de la carn encesa, fóra sa heutat gemeda,
i es sentiria en mon braços, dolsament embriagada
pel goig de la voluptat....*

*Cèrvol ferit, és l'Amor, al peu de la margenada;
llàgrima, la joia pura del seu rendiment d'amor;
llavi obert, és la ferida,
que somriu al sacrifici, roja, sensual, humida,
pel plaer i pel dolor...*

*El món meravellat, ignorarà l'amada.
Dona juvenil com altra, jo l'oblidaré després,
més l'alè triomfal d'aquesta glòria,
vibrarà en l'univers, i la victòria
immortal restarà del primer bes.*

FRANCESC ROSSETTI

L L E T R E S F R A N C E S E S

LA FEBRA ROMÀNTICA

En aquests temps d'aniversaris del romanticisme, tots en tenen una per dir. Crítics i historiadors i fins simples *amateurs* mostren un zel infadigable i digne de millor causa, cercant definicions capaces de fixar l'irresistible moviment que a principis del segle passat trasbalsà els esperits i les sensibilitats. Tasca ardua. Poden descobrir-se les arrels d'un roure, senyor de la boscúria?

Es tracta molt menys d'una revolució intel·lectual que d'un fenomen de la natura, qui vol que amb el temps les formes canviïn.

Fou una obra de joventut. Vint anys! En aquesta edat—els vint anys duren fins els vint-i-cinc—el geni no és rar. Ço que escasseja és el talent. La inspiració, la idea i fins el mateix lirisme, entren pels caps dels imbècils com a casa seva. El talent no hi té tan fàcil accés, car suposa dificultat, ordre, raó i mesura; i el geni que no ha sabut suportar el seu control, és un excés de vida que es perd. La precocitat és una excepció i com a tal no compta.

El talent es compona de geni i reflexió. Els joves de geni solen embarcar-se al tren de la vida social o intel·lectual, sense gran bagatge de coneixements i amb més empena que força, i sobretot amb una arrogància terrible.

La primera impressió, la que els hi produeix la vista dels que arribats abans, ocupen les posicions guanyades, els hi és francament desagradable. No volen que sigui dit; no ho confessen però se'ls hi coneix. Els quadros d'escriptors ja formats abans llur arribada, els hi fan l'efecte de monuments funeraris. El seu geni els sembla una protesta llegendària i violenta contra la societat, monstruós compromís de mentides preses per veritats; de traïdories excusades i de lletjors admirades com a bel·leses.

I criden: «Tot al foc! Taula rasa! Plaça als joves!»

I ai! si algú comet la imprudència de riure'ls-hi al nas. Les maletes—buides—els hi volaran pel cap.

EL PADRI DEL ROMANTICISME

Goethe, Scott, Schiller, Chateaubriand.... padrins del romanticisme?

Com no evocar la influència considerable i decisiva que exercí universalment el destí de Napoleó?

La generació romàntica era composta dels concebuts entre dues batalles; generació pàlida i ardent, que arribava a l'adolescència al moment de Waterloo (1815). El romanticisme fou una variant del «mal du siècle»: mal saturat d'aspiracions vives i confoses, a les que es barrejaven les tradicions de glòria i llibertat de la Revolució i de l'Imperi.

Els cervells dels «*enfants du siècle*» eren excitats per les prodigioses aventures del Gran Home. El romanticisme surava a l'ambient. La desfeta napoleònica el precipità.

El segle XIX—l'estúpid segle XIX d'en L. Daudet—visqué i sofrí el romanticisme. La revolució del 1830 fou una protesta contra la dinastia que havia aterrat l'Emperador. Veritat és que a en Charles X li succeí en Louis-Philippe.

La revolució de Juliol (1848) intentà fer recular la França a la situació perillosa, però simpàtica, del 1815. Un dels puntals del romanticisme, en Lamartine, qui durant tres mesos governà la França des del seu ministeri de l'Exterior, perdé tot el seu prestigi. El programa polític del romanticisme fracassà. Fer versos i dirigir els pobles no és tot ú.

Les eleccions següents feren triomfar el Príncep President, qui més tard devia pendre el títol d'Emperador. El seu adveniment, malgrat la protestació d'en Victor Hugo fou una victòria romàntica.

Sedan fou el cap de gràcia pel romanticisme. La III República succeí al III Napoleó, qui havia escalat el poder gràcies al prestigi del seu oncle i homònim.

L'AMOR ROMÀNTIC

Oh la rica epopeia a escriure, si es pogués seguir a través les edats, la lluita entre l'esperit mascle i l'esperit femella! Com a la llum de la història s'explicaríen els secrets dels segles i les extravagàncies del destí! No s'ha dit que si el nas de Cleopatra hagués estat un centímetre més llarg, el destí del món hauria variat?

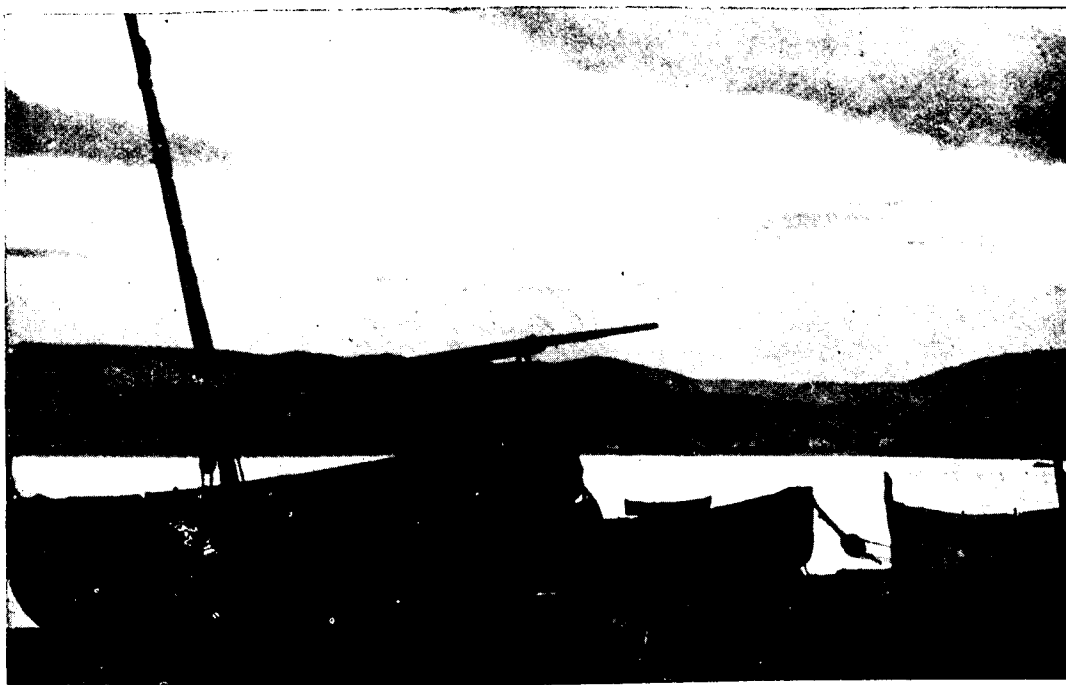
El que sabem: Les desfetes inverossímils dels Memfis, de Babilònia, de Troia lliurada a les flames per haver acollit el somriure fatal d'Helena. Cartage i Atenes expirants. Roma mateixa, afeblida per quatre segles d'emperatrius voluptuoses, cau sota els cops del bàrbar Genserik. Més tard l'agonia de Bizanci. Aníbal sense les dolceses de l'amor, mai hauria conegut les agrors de Càpua.

La falta dels romàntics—i una mica la de tots—ha estat de no comprendre que l'amor, que és per la dona una preocupació constant de la vida, no deu ésser per l'home més que una funció natural i necessària, sense retenir-lo mai del tot.

Els romàntics, divinitzant la dona, s'han preparat l'ataud. L'amor és com un oxígen, que, de tant fer viure, mata.

CAP A FIRA

LA COSTA EMPORDANESA

Fots. d'Eduard Bassols. (Secció Art Fotogràfic)

Malhaurades les civilitzacions per les que l'amor esdevé el motiu principal de l'existència i el més important objecte de literatura. Les tradicions helèniques i romanes ens excusen. La raça es mor, bella i galant, però es mor...

LAMARTINE HUMORISTA

El seu llibre *Raphaël* (pàgines dels vint anys) passa per un capítol autobiogràfic. En el seu fons veritable es tracta d'una novel·la. Només la personalitat fictícia de l'heroi, excusa—en principi—les múltiples deformacions de lloc, data i circumstàncies.

En Lamartine mateix confessà la seva mentida, al registrar el poc èxit de l'obra: «Raphaël fracassà, degut a la seva manca de sinceritat».

Es verossímil que Elvira li inspirés un amor «quasi angèlic, el veritable amor, (des de quan el veritable amor és platònic?); un amor espiritual i orfe de tot sensualisme», com ha estat dit fa poc en aquestes mateixes pàgines? (1).

Una creença total, en la innocència de tota passió sincera, és al nostre parer la sola apologia raonable que es pugui presentar d'Elvira. L'espiritual malalta havia llegit J. J. Rousseau i amb ell creia «qu'il ne peut pas y avoir d'égarément criminel, quand l'amour a manifesté toute sa puissance».

Raphaël s'esforça de salvar integralment la reputació de la seva amiga, i, naturalment, perd el temps. Les lletres que posseïm d'Elvira, sense anar més lluny, són prou fortes elles soles per donar-nos una idea de la seva amistat.

Es fora de dubte que hi hagué quelcom de més que una simple amistat. Tot fa creure que l'amor que els uní fou ben bé semblant al de tots els altres pobres pecadors, Adam i Eva inclosos.

Per acabar, citaré el testimoni de M. de Bonald, amic del poeta, qui entrant un dia en una cambra que creia buida, sorprengué en Lamartine i la seva tendra Elvira lliurats a un dolç èxtassis que no tenia res de «platònic»...

M. M. SOLVEIG

Lyon, Agost 1927.

(1) Reflexions sobre Lamartine.—REVISTA D'OLOT, número de Maig.

EL GRECO D'OLOT

DESPRÉS d'haver contemplat aquest «Greco», comprenem que mister Frank Rutter, l'il·lustre publicista i crític d'art del «Sunday Times», amb la conciecnça del qual va honorar-nos Joan Estelrich, volgués aturar-se unes hores a Girona per anar-lo a veure. Si Olot no fos ja, sobretot pels seus voltants, una ciutat encisadora, el «Greco» que atresora hi justificaria un viatge.

Aquest «Greco», està guardat amb tota mena de precaucions i tancat amb pany i clau a l'església parroquial de Sant Esteve. Abans no arriben a la cambra on s'estatja, heu de fer una veritable peregrinació. L'home que us acompanya no es cansa d'obrir portes, i un hom perd el compte de les habitacions que ha de travessar. Quan, per fi, sou a la darrera porta, esteu impacient i inquiet. I si aquest quadro no fos, malgrat l'immortal pretigi del seu autor, una bella obra mestra?...

El dubte s'esvaeix aviat i l'emoció que us sobta perdurarà en el vostre esperit. Heus ací una nova imatge del Redemptor creada pel Greco, amb tota la complicitat i distinció de tots els seus quadros religiosos. Aquest Crist carregat amb la creu és emocionant d'humanitat; el sentiu ben prop de vosaltres, amb el seu dolor serè. Sols qui, ultra un artista excels, sigui també un gran visionari, podria fer aquest miracle. Han passat segles, el món s'ha transformat, les escoles han caducat... i diríeu que en el rostre bellament dolorós d'aquest Crist, i en les seves mans, d'una espiritualitat inefable, i en les seves mateixes robes morades i blaves, hi ha un lleu tremolor d'emoció, com si suara mateix el Greco l'hagués acabat, posant-hi, ensems que el seu mestratge, tot el fervor de la seva ànima assegedada d'infinít.

El problema de com és arribat fins a Olot aquest quadro, el seu origen, que potser ha estat aclarit o podria aclarir-se documentalment, no ens interessa. Una recerca, ara, seria incompatible amb la religiosa sensació d'art que senyoreja el nostre esperit. No sabríem apartar l'esguard de la testa humaníssima d'aquest Crist, dels seus ulls divinament entelats per unes llàgrimes silencioses, de les seves mans llargues i afilades que abracen amorosament la feixuga creu.

Olot, terra d'artistes, té en aquest «Greco» la seva joia més admirable. Per quines vies hi és pervingut? Es, potser, una romanalla dels franciscans? Tant li fa de saber-ho. Però Olot té el deure de conservar-lo religiosament i de facilitar-ne la contemplació als qui estimen aquestes coses. Si fos possible que algun dia desaparegués aquest quadro, la ciutat en seria mutilada. A través d'ell, hom diria que aquell pintor exòtic, qui va trobar a Toledo l'ambient adequat a l'expressió dels seus més íntims anhels, protegeix les possibilitats pictòriques dels olotins...

CARLES RAHOLA

Llibres i publicacions

POEMES D'AMOR I DE CAMÍ.—(1920-1924) per Josep M.ª Rovira Artigues.—Pròleg de Josep Lleonart.—Les Edicions d'Art.—Barcelona 1927.

El jove poeta Rovira i Artigues ha publicat el seu primer volum de versos, Es en tots els seus aspectes l'obra d'un maragallià. La naturalesa és quasi sempre el punt de partida de les seves inspiracions, i de l'entusiasme per la seva bellesa passa invariablement, per mitjà del simbolisme que hi veu, a un estat d'ànim caracteritzat per la joia de viure enamorat sota el guiatge de Déu, lluny de tot el que no sigui la persona estimada i la naturalesa; és un estat que podríem anomenar d'afanyosa placidesa. Però aquesta placidesa és pertorbada per la mort que arrebaça al poeta éssers estimats, i fins la dona amada; aleshores apareixen en el seu esperit una melangia enyoradissa i una inquietud per la consideració de la fugacitat de la vida. Supera, però, quan plenament aquests neguits, l'amor es renova i sembla que el bon temps torna. Es aleshores que ve el darrer assalt de l'Infinit; el poeta lluita per deixar-se'n, és vençut i troba la tranquil·litat en la fruïció de la vida temporal com un preliminar de la vida eterna nova.

L'amor che muove il sole e l'altre stelle.

La vàlua poètica d'en Rovira Artigues es veu ben clara en aquest primer volum. Ara no cal sinó felicitar-lo i desitjar que segueixi treballant intensament.

JOAN DE GARGANTA

MONOGRAFIES MÈDIQUES.—*La Diabetis: Estudi Fisiològic i Clínic.*—pel doctor R. Carrasco Formiguera.

El doctor Carrasco, prou conegut del món mèdic pels seus estudis acurats sobre la diabetis, és l'encarregat del fascicle 9 de Monografies Mèdiques.

En la Introducció l'autor ens diu l'objecte de la seva obra: posar a l'abast de tots els metges els nous procediments terapèutics contra la diabetis: que deixi d'ésser tasca d'uns quants especialistes i entri en la tasca quotidiana de tots els facultatius.

Les modernes recerques fisiològiques, l'estudi acurat del metabolisme, els avenços de coneixements sobre la valor de les glàndules de secreció interna han aclarit, i àdhuc en molts punts canviat, el concepte que es tenia de la diabetis. Ja va deixant d'ésser una malaltia de la qual empiricament se'n coneixien uns símptomes i també empiricament se la sotmetia a un règim més o menys eficaç.

Avui el coneixement de la funció endocrina del pancreas ha revolucionat primerament la seva fisiologia patològica, més tard, amb el descobriment de la insulina, la seva terapèutica. Lentament la malaltia va ésser

controlada per un ordre científic el qual pot millorar-la, i fins curar-la, però sobretot pot prevenir les seves complicacions.

En aquest primer volum el Dr. Carrasco el dedica a la fisiologia i clínica de la diabetis. Ens dona compte de aquelles noves troballes, fets abans obscurs i avui aclarits, que són imprescindibles al coneixement del metge. D'una forma clara i precisa ens mostra tots aquells problemes resoltos a la comprensió de la simptomologia diabètica.

Tan clar ho exposa que no sols el metge sinó també el profà, pot trobar en la seva lectura delectació a l'aclarir-se-li incògnites fisiològiques que li havien atret l'atenció en observar un malalt glicosúric, que tan abundant entre nosaltres.

La recomanem als metges i als que s'interessin per aquests assumptes.

En el Noticiari, a més d'una àmplia informació de la vida mèdica, el Dr. Aguadé publica un article, «L'elogi de l'amistat», que és vivament camentat.—R.

TRES CORS EN DANSA.—Aquest llibre constitueix una altra mostra del brillant estil, saturat de meridional feminitat, de l'afortunada autora de «Promesa»

Berta Ruch que és sempre la mateixa i sempre nova. Els que agafen un llibre seu ho fan amb igual confiança que si es lliuressin a una vella coneixença a la qual deuen inegables emocions i hores de delitós esbarjo..

Els seus assumptes, tenien sempre una fresca sabor d'actualitat quelcom interessant de la societat moderna la que interpreta des del seu personalíssim caire de facècia discreta i elegant, sense abismar-se en filosofies ni destapar-se amb pretensions reformatòries. Escriu per als que veuen les coses com les veu la joventut, i per això l'element jove, l'element femení principalment, temps ha que ha fet de Berta Ruch la seva autora predilecta, i de «Biblioteca Neus» una de les col·leccions més populars.

R.

LLEGIU-ME.—Joan Puig i Ferrer, Enric Lluelles, G. K. Charleston, entre molts d'altres, avaloren amb llur firma el número d'agost de «Llegiu-me», la revista de lectura mensual que en cada número ens ofereix un triat recull de novel·les, contes, comèdies, poesies, de prestigiosos autors catalans i estrangers.

Com que, ultra l'abundància i de exquisida qualitat de la part literària dona aquesta revista interessatíssimes pàgines de paper especial amb artístiques fotografies de llocs pintorescos de la nostra terra i d'actualitats mundials, no és extraordinari que «Llegiu-me» augmenti cada mes el nombre d'entusiastes llegidors i subscriptors.—R.

EN PERE AUBERT

Es el nostre castiç impressor i és tan cridaire com en Mir Mas de Xexàs. Els dos s'escredissen sempre per la qüestió de les proves.

Una prova de l'entusiasme de l'Aubert és que ell, encara que no ho sembli, és el nostre Director. Es un home de múltiples activitats: impressor, músic, compositor de sardanes, actor de teatre i fins i tot, a estones perdudes, pren la ploma i escriu quelcom.

Es un home tot bondat, el nostre estimat Director. La seva joventut ens fa l'efecte que és eterna!

Musicals

Associació de Música: Olot

Concert VIII. Orquestra de Càmera de Barcelona.

Bernadí Gálvez, l'exquisit concertino i excel·lent violoncel·lista ben conegut del nostre públic, és el director d'aquesta nova agrupació musical consagrada a la música de càmera.

Posseeix aquesta orquestra un conjunt admirable: exquisida sonoritat, disciplina en la interpretació, serietat i justesa en l'execució i per sobre de tot una absoluta subjecció al pentàgrama. Una exacta comprensió espiritual i un mateix sentiment musical avaloren encara el conjunt d'aquesta notable agrupació orquestral, la forma i estructura de la qual potser caldria situar entre el petit propet de corda; la gran orquestra sinfònica. L'agrupació, així situada, ens pot oferir, com ens ha ofert, interpretacions magistrals de l'«Aria de la suite en re» de Bach, el «Moment musical» de Schubert, «Minuet» de Gluch, «Nocturn» de Borodin, «Dansa hongaresa» de Brahms, que integraren la tercera part del programa, o d'aquella «Serenata» de Mozart, admirablement dita que omplenava la primera.

No podem, però, elogiar ni tan solament aprobar aquella audició orquestral d'un quartet de corda: el quartet núm. 4 op. 18, Beethoven de la segona part. El quartet de corda, majorment el beethovenià, és una forma musical tan pura, tan concreta, tan precisa, llur dimensió és tan homogènea i llur harmonització tan exquisidament delicada que ja exclueix per endavant tot intent de variació. Mai no hem pogut admetre la interpretació d'un quartet de corda amb més de quatre instruments.

Audicions remarcables

Teatre Principal.

Juli Pons, piano.

Ens cal remarcar doblement aquest concert: Primer per el prestigiós i excel·lent pianista que ens oferia l'audició, i segon per [el seu bell gest d'organitzar-la a benefici, de la Sala Beethoven de Barcelona.

El concert no era pas patrocinat per cap entitat musical. Però, el seu gest, bellament generós, d'una part, i el contingut del programa per l'altre, ja el rellevaven per nosaltres de tota presentació. No ha pas estat així per tothom— una dotzena escassament d'olotins, i un parell de dotzenes de forasters, eren tot l'auditori. Els nostres públics encara prefereixen els pinyols estridents d'una cantatriu a l'excelsitut ingent, meravellósament ingent, del «Clar de Lluna» de Beethoven.

Romàntic, somniador i exquisidament sentimental. Juli Pons és pulcre i delicat en els lents i pianíssims; és fort, vigorosament fort en els moments trascendentals i apassionats.

Ens varen plaure extraordinàriament: l'«Alegre forjador de Haendel» molt ben caracteritzat. L'«Adagi sostenuto» del «Clar de Lluna» admirablement dit. «Estudis núm. 3-12», «Impromptu», ben matitzats. «Arabesc» de Debussy, deliciosament meridional i la cèlebre «Polonesa en la bemol» de Chopin, vigorosament ritmada, amb molta valentia i ardidesa.

Juli Pons, compositor, ens va oferir «Allegro» frenètic, violat, absolutament avanguardista.—R.

INVITACIO

Doncs vina al camp, amic, i trobaràs
el cobejat recer, la ubaga dolça,
els eucaliptus que fan via al mas,
l'insecte que el seu èlitros espolsa
damunt de l'herba, sense moure els brins.

Encara, sentiràs bronzir l'abella
que vola, benolent de romanins,
i et deixa un buit de mel a cau d'orella.

Ací podràs assaborir Plutarc
i córrer, tan millor, a l'aventura
amb sos herois que t'ensinistren l'arc,
i un bon cavall que et dreça la cintura.

Si amor cercaves, que et defuig subtil,
i vols aprendre'n be la senyoria,
el camp t'ensenyarà del millô estil
en dons i saviesa i galania.

Terra volguda, terra d'abundor,
per cada mot que dius a l'estimada,
pots oferir-li de la prtió
tal fruita, la més bona i regalada:
tocant el marge veus el cirerer,
en un cantó de l'hort la pomereta,
de vora la canal el presseguer,
una figuera grassa dins la pleta.

Encara bona taula i bon regent
i tot al volt la idíl·lica conversa
del vent, que et farà somni més plaent
i les angoixes de ciutat dispersa.

LLUIS BERTRAN I PIJOAN

(Del llibre «Les Estacions», en curs d'estampació.

CONTRALLUM

VOLTANTS D'OLOT

Fots. de Sebastià Maria. (Secció Art Fotogràfic)

Teatral

La temporada d'estiu a l'Ideal Park

Abans que tot, des d'aquestes planes dirigim el més sincer agraïment a l'Empresa de l'elegant Saló-Teatre Ideal Park, per l'atenció que ha tingut amb nosaltres d'oferir-nos un *passé* gratuït per a poder assistir a les funcions teatrals que es realitzin en l'esmentat teatre local. Nosaltres, demés d'estar amb l'Empresa de l'Ideal Park verament reconeguts, devem manifestar-li que, amants com som de l'art de Tàlia, no sols procurarem assistir-hi, sinó que en farem esment des d'aquestes pàgines, això sí, amb una crítica sincera i justa. I anem a parlar de la Companyia Bové-Torner, la qual ha actuat afortunadament i amb notable encert en l'esmentat teatre.

Cal alabar d'aquesta Companyia de teatre la seva modèstia i la seva bona voluntat. La primera qualitat se'ns ha manifestat amb els modestos preus d'entrada en que ha treballat en escena i la segona amb la cura i interès en que representa les obres.

Maria Bové ha estat l'ànima de la companyia. No sols és natural amb el parlar i amb el moure's, sinó que sap atreure al públic amb una forta simpatia i admiració. La senyora Bové ha estat, per nosaltres, una primera actriu admirable. La seva senzilla formosor sap jugar-la amb gràcia i modèstia. Heus ací la seva simpatia.

El senyor Torner és un bon actor, al qual, si bé no li escauen tots els papers que representa, sap dir-los amb el·legància i pulcritud.

En Torner, sobretot, és un bon còmic que exagera les caricatures socials, però plenes de vida i de gràcia. Quan ens agrada menys és quan exagera la serietat.

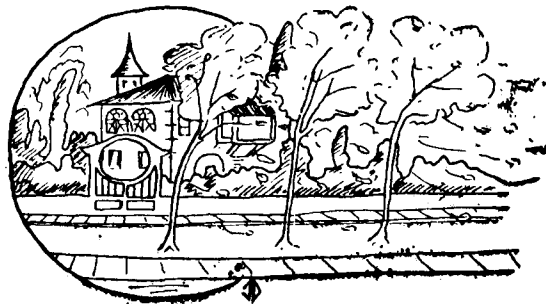
Els demés components treballen amb cura, donant un bon conjunt a les representacions. Cal esmentar: En Ventayols, el qual ens ha mostrat que podia ésser un bon galant-jove i una bona adquisició per a la companyia; En Pereiló, En Sanchez i N'Esquembre, entre l'element masculí; i la senyora Bayona, com a característica — encara que de vegades exagera la caricatura — i la senyoreta Sabat, la qual si és un poc nerviosa, resulta atraient en llurs representacions, entre l'element femení.

De les obres esmentarem:

En català: *Pati Blau* i *Terra Baixa*. (*El Mistic fluixet*). Del teatre català, la companyia té poques obres en cartera i és de llastimar-ho per les bones qualitats que reuneix per a representar-les.

En castellà: *La dama de las Camelias*, *Las mujeres del dia*, *Lo dice la Copta*, *Comedia del Honor*, etc. D'aquest teatre, tan ric en obres, potser en representa masses una miqueta insubstancials. I això que hi ha per a lluir-s'hi.

En total: que hem tingut una bona temporada de teatre. Felicitem-ne a l'Empresa i a la Companyia, que mercès a ells ens hem pogut delectar veient bones representacions i a preus econòmics.—M.

D'ací i d'allà

ELOGI QUE AGRAM

Als judicis encomiàstics dels homes d'estudi, institucions culturals i publicacions científiques, del número que tinguérem l'honor de dedicar al nostre compatriota i gran botànic, Estanislau Vayreda, ens plau unir-hi el del notable botànic i jove professor a la Universitat barcelonina, Josep Cuatrecasas, qui en les planes de la prestigiosa Revista *Ciència* se'n ocupa en els següents termes, que li regradim:

HOMENATGE A ESTANISLAU VAYREDA

REVISTA D'OLOT, novembre 1926.—Aquesta bella revista, que molt contribueix a la cultura del nostre poble, ha tingut el feliç encert de dedicar un dels seus números a la memòria de l'il·lustre botànic fill d'aquella contrada, N'Estanislau Vayreda, savi i actiu herboritzador i comentarista de la Flora Catalana, especialment de la regió nord-oriental, amb motiu del 25 aniversari de la seva mort.

Les tres qualitats de treball, constància i virtut, que han d'adornar a tot home de ciència i que Vayreda posseïa dignament, són esmentades en un bell paràgraf per a encoratjament de les joves intel·ligències vers el conreu d'aficions científiques i en la perseverança per a la consecució de l'ideal cobejat. A seguit de les dades biogràfiques d'Estanislau Vayreda, ve la descripció original d'una nova espècie, dedicada amb aquest motiu al nostre botànic: és el *Seseli Vayredanum* F. Q. (Secció Euseseli DC.) recollida prop de Màlaga, valoritzada per la signatura del Dr. Font i Quer. A continuació En Josep M.ª de Garganta ens parla del seu amic de molts anys, retreient-ne curioses anècdotes, explica com havent sentit interès per la Botànica pretengué aprendre-la d'En Vayreda; però que després d'haver escoltat d'ell, en llarga confessió botànica, l'extensió d'aquesta ciència, abandonà la seva idea per tal com considerà cosa injusta dedicar estones perdudes al que per a alguns esperits selectes era objecte de sagrat sacerdocí.

Sota el títol *Vayreda i l'Excursionisme*, glosa son fill Pere, les qualitats d'explorador i excursionista del seu pare, demostrades a través de les Guàrdies i Collsacabra, Pireneus Orientals i Cerdanya, Cap de Creus i La Selva, etc., en les que posà també de relleu les seves condicions de perfecte naturalista. Antoni de Bolós, actual representant de la il·lustre jerarquia de botànics olotins, extracta escollits fragments de la correspondència tinguda entre el seu pare Ramon de Bolós i En Vayreda. En Jaume Tenas ens parla de l'amor d'En Vayreda per a la Botànica, i, finalment, el jove i distingit botanòfil, En M. de Garganta i Fàbrega resumeix la labor botànica de Vayreda; amb correctíssim estil exposa la sensació emotiva que produeix i el sentimentalisme artístic que inspira la contemplació de la Natura al veritable naturalista que no mira, com es creu vulgarment, amb fredor, sinó que amb delectança, els quadros que obertament ofereix al nostre esguard. Acaba enumerant totes

les espècies noves descobertes per En Vayreda i les que li han estat dedicades per il·lustres botànics i amb la transcripció dels títols de tots els treballs per ell publicats.

Fineix el número amb la còpia d'uns interessants fragments de *L'Excursió botànica al bair Empordà*.

JOSEP CUATRECASAS

NUCLI CULTURAL SIMPÀTIC

Agradosa sorpresa "ens ha estat descobrir a Sant Feliu de Pallarols un nucli escollit i intel·ligent que, sens moure soroll, sap repartir bé el temps i aprofitar les hores d'oci agermanant entre aquells conveïns unes petites dosis d'esplai amb una cultura força assaonada.

Ens referim als «Cantairats de la Vall d'Hostoles» els esforços dels quals, abnegats i entusiastes, mercès a la direcció del nostre amic En Tomàs Peña, han reeixit i són una prometença ben falaguera si segueixen com fins ara.

La interpretació que saben donar als «Fadrins de Sant Boi», «La Mosca», «L'Emigrant» i «La Balanguera» és una garantia de sa encertada direcció, així mateix com la cura amb que han estat escollits tots els elements.

Bell exemple i grat honor per als iniciadors i components que ens és ben grat felicitar.

Homenatge Garreta

El dia 15 d'Agost es celebrà l'homenatge sardanístic en l'honor del gran compositor Garreta, essent una verdadera gernació la que es traslladà a les Fonts de Sant Roc a gaudir una volta més de les filigranes de la nostra incomparable dansa, tan bellament executada per «La Principal» de La Bisbal. Cal fer constar la tasca feta en la recaptació per les gentils damiselles de l'Orfeó Popular Olotí. Nostra coral felicitació al Comité Organitzador i d'una manera especial als nostres amics en Ramon Moret i en Sebastià Maria.

D'una Exposició Fotogràfica

En el Concurs Fotogràfic d'Aficionats organitzat per la secció Art Fotogràfic d'aquesta, resultaren premiats els lemes següents: Guàrdies, Formosa Comarca, Cor del Mont, Cims i Neus, Vores de Riu, Tramontana, Joiells Sagrats, Poblet, De Casa Nostra i la llum fa art. Havent assolit premi o accésit els aficionats següents: A. Aguilar, de Barcelona; Pere Vila i Fermí Abad, ambdós de Sabadell; reverend don Carles de Bolós, de Girona; i d'aquesta, J. Conte-Lacoste, Pere Mallarach, Joaquim Forga, Francese Vidal, Ramon Barnadas i Narcís Domènech. Visitada l'exposició hem vist un bell conjunt de fotos, si bé creiem que els nostres aficionats podien donar molt més del que hi ha, ja que no hi ha cap col·lecció que sobresurti en geni artístic. Hem vist unes fotos del senyor Planeses

de Camprodon, unes del senyor Arqués i un selecte recull de vistes vàries de Bartomeu Plana de La Pinya, fora de concurs. Rebin tots nostre coral felicitació i d'una manera especial a P. Vila de Sabadell, que ha obtingut amb el Lema Poblet, el premi de nostra Revista, dedicat als Monuments Històrics de Catalunya.

A l'organitzador i al jurat, el nostre encoratjament per tant àrdua i difícil tasca.

Distinció honorífica

A l'Acadèmia Vives de Barcelona la nostra col·laboradora, la pulcre poetessa Na Concepció Carreras, ha aconseguit, després de brillants estudis; el títol de Mestre de Piano, amb la qualificació de Sobresalient. Sia la nostra felicitació.

PREMSA CATALANA

Extraordinaris de Festa Major

Cal fer esment dels valiosos extraordinaris de premsa

comarcal editats en motiu de festes majors: *L'Avi Muné* de Sant Feliu de Guíxols, que dirigeix l'incansable amic i company Enric Bosch i Viola, avalat per prestigioses signatures de la intel·lectualitat catalana; *Diari de Mataró*, bellament presentat i amb nombroses planes de text; *La riuada* de Mora d'Ebre, rescentment sortida a la llum amb seny i sinceritat; i *Marinada* de Palamós, constant i simpàtica publicació.

— Hem rebut de l'«Art Cristià» una atenta invitació a la exposició de vàries imatges entre les que hi figura un Via-crucis, obra del conegut Arquitecte En Josep Puig i Ca lafalch, que tindrà lloc a aquests Tallers durant els dies de la Festa Major.

Ens demanen també que des d'aquestes planes invi-tem al públic olotí.

Imp. de P. Aubert—Carrer Superior, 35. i Nou de S. Antoni, 7.—Olot

La clàssica font de Sant Roc, on anyalment s'hi fa la Tornaboda

Gran Cafè del Círculo

Gran Confort - Calefacció Central

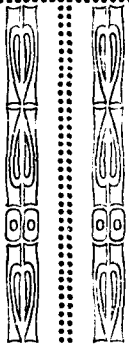

Passeig de Blay :- :- OLOT

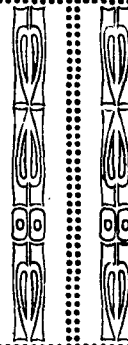
HIDROLITINES Dr. GRAU

INCOMPARABLE AIGUA PER AL REPÀS

L'intensa popularitat adquirida per la seva encertada elaboració, ens ha obligat a establir les variades formes de presentació, que detallem a continuació, adaptades a les diferents necessitats del seu extraordinari consum.

CAPSA DE SURO DE 12 PAQUETS
GOT DE CRESTALL 12 PAQUETS (Estoig cartró)
CAIXA METAL·LICA DE 36 PAQUETS (tipo familiar)
CAPSA DE SURO DE 100 PAQUETS
(per a col·legis, comunitats religioses. etc.)
CAPSA DE SURO DE 250 PAQUETS
(per a venda al detall)

NOTA: AMB CAPSA DE SURO GARANTITZEM LA SEVA MÀXIMA CONSERVACIÓ

REPRESENTANT PER OLOT: **Salvi Fàbrega**—SANT RAFEL, 16

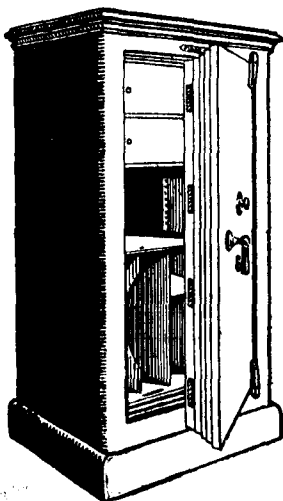
CAIXES PER A CABALS

D'ACER
IMPERFORABLE

BASCULES

PIBERNAT

BARCELONA
PARLAMENT 9 i 11

PUBLICITÈ M. MIR. BARÇA

MODERN HOTEL SANT ESTEVE
d'Anna Brecha
Sant Rafel, 10 **OLOT**

Montat amb confort
Calefacció central
Cambres de banys
Aigua corrent i timbres
elèctrics a totes les
:: :: habitacions :: ::
Dormitoris ben aire-
jats i llum de l'exterior
Cuina de primer ordre
Menjadors en la
:: planta baixa ::

COBERTS I PENSIO A PREUS MOLT LIMITATS

 Situat en el lloc més cèntric de la ciutat

PER LES FESTES DE LA MARE DE DEU DEL TURA
NO DEIXEU DE PROVEIR-VOS DE

XAMPANYS

LICORS

VINS GENEROSOS

de la Sucursal PLA & SURIS - C. Amargura, n.º 3

GRAN
XAMPANY

BARON LESCOMPTE

4 PESSETES
BOTELLA

Paper de Fumar

CARLETS

Engomat

Es el millor

JAUME BOT

CORDILLERIES MECANIQVES

DE JUTE, CANEM I COTÓ

Macarnau, 5. OLOT (Girona.)

BANCA ARNÚS

SUCCESSORA D'EVARIST ARNÚS

FUNDADA EN 1846

CAPITAL: 10.000,000 DE PESSETES

CASA CENTRAL:

Plaça de Catalunya, 22

CASA MARIU:

Passatge del Relloge, 3

SUCURSALS: BALAGUER, BERGA, CERVERA, FIGUERES,
GIRONA, IGUALADA, LLEYDA, MANRESA, OLOT,
PUIGCERDÀ, SOLSONA, TÀRREGA I VICH.

Sucursal d'Olot: Plaça Alfons XII i Ferrarons, 2

OPERACIONS QUE REALITZA

Compra-venda i entrega a l'acte de tota classe de títols de contratació corrent

Descompte de cupons i títols amortitzats:

Examen de totes les amortitzacions de títols, quins cupons hagin estat pagats en nostres caixes, avisant als interessats cas de resultar algun amortitzat.

Canvi de títols, estampillatge; nacionalització i agregació de fulla de cupons

Subscripció a totes les emissions.

Contes corrents de títols a la vista, abonant els cupons lliures de comissió

Dipòsits de títols en custòdia franc de drets.

Cobrament, descompte i negociació de lletres i demés efectes comercials sobre Plaça, Península i Estrangers.

Cartes de crèdit i girs postals o telegràfics sobre la Península o estranger

Comptes corrents a la vista en moneda nacional i estrangers amb interès i lliures de comissió.

Imposicions a plaç fix amb abono d'interessos segons els plaços.

Comptes d'estalvi amb interès.

Compra-venda de tota classe de monedes d'or, bitllets o xecs.

Prèstams amb garantia de títols

i totes aquelles especials que integren la Banca i Borsa.

La Banca Arnús disposa d'un servei especial d'estudis financers mitjansant el qual pot facilitar als seus clients informacions sobre tota mena de valors cotitzats a Borsa.—També publica trimestralment un Butlletí d'informació financiera que envia gratuïtament a les persones que el sollicitin. Emissions Emissions d'emprèstits per compte de corporacions oficials i societats industrials.

CENTRO ADMINISTRATIVO-COMERCIAL

JOAN TRIADÚ MITJÀ

CORRESPONSALS A MADRID I BARCELONA

AGENT DE NEGOCIS MATRICULAT I COMERCIAL COL·LEGIAT

MAJOR, 10

OLOT

TELÉFON, 243

Secció Administrativa:

Representació directa d'Ajuntaments, Societats Mercantils, Industrials i Particulars a les Oficines Públiques de la Província.—Ingrés de quotes per a la reducció del Servei militar.—Despatx de Llicències de caça, pesca i tenència d'armes.—Passaports.—Certificats de Penals i d'Últimes voluntats.—Marques de Fàbrica i Patents d'Invenció.—Cumplimentació d'exhorts.—Registre i traspàs d'automòbils.—Títols de chauffer.—Compra-venda i administració de finques.—Consultori de tota mena d'assumptes administratius.

Secció Comercial

Segurs en general: Accidents, Incendis, Vida i Transports marítims i terrestres.—Organització de viatges particulars i col·lectius amb bitllets de f. c. circulars o kilomètrics, a «forfait» per a grups excursionistes, Societats, Congressos, Assamblees, Pelegrinatges i altres.—Duanes.—Transports internacionals.—Oficina de Comptabilitat.—Llibres de Comerç.—Inventaris i Balanços.—Liquidacions, etc., etc.

COMISSIONS — CONSIGNACIONS — REPRESENTACIONS

EL ARTE CRISTIANO

CASA FUNDADA EN 1880

Vayreda, Bassols, Casabó y C.^a S. en C.

OLOT (Girona)

Estatuària religiosa en CARTRÓ-FUSTA amb privilegi exclusiu i favoregut per Decret de la SAGRADA CONGREGACIÓ DE RITOS I INDULGÈNCIES DE 1er. d'Abril de 1887.

Medalles d'Or i Diplomes de Mèrit Extraordinari en les Exposicions Universals i Nacionals de Barcelona, Xicago, Londres, Lugo, Saragossa, etc.

Gran Premi d'Honor en l'Exposició Universal de Buenos Aires

UNIC CONCEDIT A LES IMATGES

Es remeten catàlegs, fotografies i demés datos

COSTA BRAVA

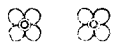
PALAFRUGELL

Hotel Restaurant de Sant Sebastià

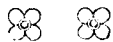
a càrrec de Modest Lladó

COBERTS des de 6 pessetes

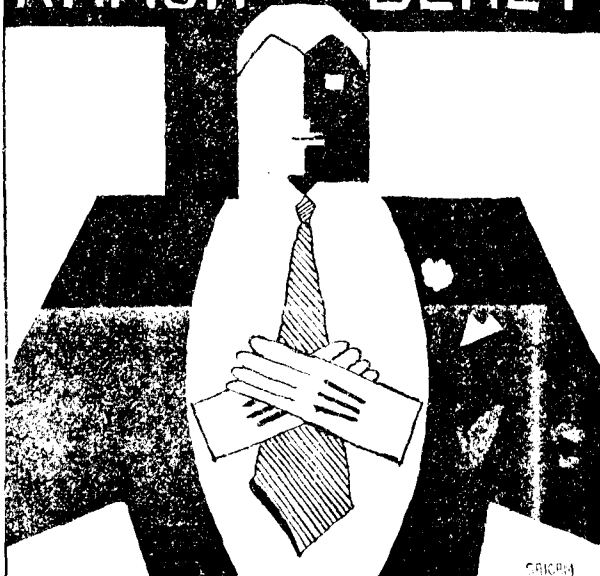
Pensió complet 15 pessetes

Pensió per a famílies, a preus módics

— Telèfon, 1407 —

RAMON BENET

**MERCERIA
CAMISERIA NOVETATS
MAJOR 11 OLOT**

andorrà
sastre
OLOT

LA FLOR DEL PIRINEU

(MARCA REGISTRADA)

Gran Fàbrica de Llangonisses
i embutits fins. Pernils del país i demés
productes del porc.

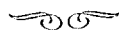
©

E S P E C I A L I T A T S
BUTIFARRA CATALANA EN BUDELL
CULAR. - PERNILS SENSE OS, CUITS
AMB SON PROPÍ SUC (EN LLAUNES)
DITS EN DOLÇ. - CREMA DE FOIE-
GRAS (TRUFAT). - MORTADELLES.
CAP DE SENGLAR I ALTRES CONSER-
VES DE VIANDES DEL PORC EN
LLAUNES, PROPÍES PER HOTELS,
RESTAURANTS, BALNEARIS, COLLES
EXCURSIONISTES, ETZ., ETZ.

BALDIRI DESCALS AUBERT
Olot (Girona). - Apartat de Correus, n.º 5

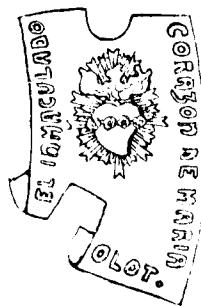
HOTEL MIRAMAR

(Costa Brava). - Perla Mediterrània
CADAQUÈS

SERVEI SELECTE DE RESTAURANT.
HABITACIONS AMB AIGUA CORRENT,
TIMBRES I LLUM ELÈCTRICA.
QUARTO DE BANY. - GARATGE
PROPI, DAVANT DE L'HOTEL.
BOTS AMB MOTOR, PROPIS DE L'HOTEL,
PER EXCURSIONS MARÍTIMES,
DES DE 6 PESSETES L'HORA.

Direcció telegràfica MIRAMAR. - Telef. n.º 16.
Propietario: UBALDO PELL

TALLERS
D'ESTATUARIA
RELIGIOSA

EL INMACULADO CORAZON DE MARIA

VIDUA DE SABEL BARNADAS

CARRER DEL BISBE GUILLAMET
DIRECCIO TELEGRAFICA: «VIUSABAR» Olot

FÁBRICA DE MOSAICS

FRANCISCO SADURNI

Grans existències amb garantia de
qualitat :—: Preus reduïts.

Carrer Paluzie, 1 :—: OLOT

Pensió Andreu

Tracte familiar - Preus módics
Lloc céntric

Duc de la Victòria, 5
entre Canuda i Portaferriassa

BARCELONA

Demaneu:

Cervesa "Damm"

"Estrella Dorada"

y "Mars"

(Munich clase extra)

Representant Depositari en Olot:

Estanislau Vayreda

X O C O L A T E S

ANTONI CARRERAS

FÁBRICÁ:
VALLS NOUS, 2

DIPÓSIT:
BAIXA DEL TURA, 14

CASA FUNDADA EN 1790

PIERA

SASTRE

és la casa que li convé

AQUEST NÚMERO DE LA "REVISTA
D'OLOT", HA ESTAT IMPRÉS
EN ELS TALLERS TIPO-
GRÀFICS D'EN PERE
AUBERT -SUPE-
RIOR, 35.
OLOT

Preu 2 pessetes
